

T. C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
ARAP DİLİ VE BELAGATI BİLİM DALI**

**MAHMÛD TEYMÛR'UN
“SELVÂ FÎ MEHEBBİ'R-RÎH” ADLI
ROMANI ÜZERİNE BİR İNCELEME**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Fatmanur ŞENGÜL

BURSA - 2019

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

ARAP DİLİ VE BELAGATI BİLİM DALI

MAHMÛD TEYMÛR'UN
“SELVÂ FÎ MEHEBBİ'R-RÎH” ADLI
ROMANI ÜZERİNE BİR İNCELEME

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Fatmanur ŞENGÛL

Danışman
Doç. Dr. Hüseyin GÛNDAY

BURSA – 2019

TEZ ONAY SAYFASI

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, 701623049 numaralı Fatmanur Şengül'ün hazırladığı "MAHMÛD TEYMÛR'UN 'SELVÂ FÎ MEHEBBÎ'R-RÎH' ADLI ROMANI ÜZERİNE BİR İNCELEME" konulu Yüksek Lisans Tezi Çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 02.01.2020 günü 14⁰⁰-15⁰⁰ saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı (başarılı/başarısız) olduğuna oybirliği (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye

Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı

Doç. Dr. Hüseyin GÜNDAY

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Fadime KAVAK

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Dr. Öğr Üyesi Mehmet YILMAZ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Tarih

02.01.2020

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 19/12/2019

Tez Başlığı / Konusu: MAHMÛD TEYMÛR'UN 'SELVÂ FÎ MEHEBBÎ'R-RÎH' ADLI ROMANI

ÜZERİNE BİR İNCELEME

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 64 sayfalık kısmına ilişkin,19/12/2019 tarihinde şahsım tarafından Turnitinadlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 2'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza **02.01.2020**

Fatmanur ŞENGÜL

Adı Soyadı:

Öğrenci No:

Anabilim Dalı:

Programı:

Statüsü:

701623049

TEMEL İSLAM BİLİMLERİ

YÜKSEK LİSANS

Y.Lisans Doktora

Danışman

Doç.Dr.HüseyinGÜNDAĞ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 19/12/2019

Tez Başlığı / Konusu: MAHMÛD TEYMÛR'UN 'SELVÂ FÎ MEHEBBÎ'R-RÎH' ADLI ROMANI

ÜZERİNE BİR İNCELEME

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 64 sayfalık kısmına ilişkin,19/12/2019 tarihinde şahsım tarafından Turnitinadlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 2'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza 02.01.2020

Fatmanur ŞENGÜL

Adı Soyadı:

Öğrenci No:

Anabilim Dalı:

Programı:

Statüsü:

701623049

TEMEL İSLAM BİLİMLERİ

YÜKSEK LİSANS

Y.Lisans Doktora

Danışman

Doç.Dr.HüseyinGÜNDAY

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “MAHMÛD TEYMÛR’UN ‘SELVÂ FÎ MEHEBBÎ’R-RÎH ADLI ROMANI ÜZERİNE BİR İNCELEME” başlıklı çalışmamın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntılarım kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

02.01.2020

Adı Soyadı:Fatmanur ŞENGÜL

Öğrenci No:701623049

Anabilim Dalı: Temel İslam Bilimleri

Programı: Tezli Yüksek Lisans

Statüsü: Y.Lisans Doktora

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Fatmanur ŞENGÜL
Üniversite	: Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Temel İslam Bilimleri
Bilim Dalı	: Arap Dili ve Belâgatı
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: xi+51
Mezuniyet Tarihi	: ... /.../ 2019
Tez Danışmanı	: Doç. Dr. Hüseyin GÜNDAY

MAHMÛD TEYMÛR'UN SELVÂ FÎ MEHEBBÎ'R-RÎH ADLI ROMANI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Bu çalışmada, Modern Mısır Edebiyatı'nın önemli temsilcilerinden biri olan, hikâye, roman ve tiyatro yazarı olarak bilinen ve bu alanlarda çok sayıda eser telif etmiş olan Mahmûd Teymûr'un hayatı, edebî kişiliği, üslûbu ve eserleri hakkında kısaca bilgi verildikten sonra *Selvâ fî Mehebbî'r-Rîh* (Rüzgârın Esintisindeki *Selvâ*, 1944) adlı eseri incelenmiştir. Söz konusu romanda konu, olay örgüsü, kişi, zaman ve mekân unsurları, edebî kaynaklar temel alınarak ve modern edebiyat kurallarına uygun olarak tahlil edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler:

Modern Mısır Edebiyatı, Mahmûd Teymûr, roman, hikâye, edebî üslûb.

ABSTRACT

Author's Name and Last Name	: Fatmanur ŞENGÜL
University	: Bursa Uludağ University
Institute	: Social Sciences Institute
Department	: Basic Islamic Theology
Section	: Arabic Language and Rhetoric
Type of Thesis	: Master's Degree
Number of Pages	: xi+51
Graduation Date	: ... /.../2019
Thesis Consultant Instructor	: Doç. Dr. Hüseyin GÜNDAY

AN ANALYSIS ON MAHMÛD TEYMÛR'S NOVEL SELVÂ İS İN THE BREEZE OF THE WIND

In this study, after briefly giving information about the life, literary personality, style and works of Mahmûd Teymûr, who is one of the important representatives of Modern Egyptian Literature, known as story, novel and theater writer and has written many works in these fields, his novel "Selvâ isin The Breeze of the Wind" is examined.

In this novel, subject, chain of events, person, time and place elements are tried to be analyzed on the basis of literary sources and in accordance with the rules of modern literature.

Keywords:

Modern Egyptian Literature, Mahmûd Teymûr, novel, story, literary style.

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.yer.	: Aynı yer
b.	: bin
bkz.	: Bakınız
bsmy.y.	: Basım yeri yok
C.	: Cilt
DİA	: Diyanet İslâm Ansiklopedisi
ed.	: Editör
haz.	: Hazırlayan
İSAM	: İslâm Araştırmaları Merkezi
nşr.	: Neşreden
ö.	: Ölümü
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
t.y.	: Tarih yok
vb.	: Ve benzeri
vs.	: Vesaire
yy.	: Yüzyıl

ÖNSÖZ

Binlerce yıllık geçmişe sahip olan Mısır, köklü tarihi sayesinde diğer Arap ülkelerine kıyasla birçok alanda ileri seviyededir. Mısır'ın sahip olduğu avantajlar arasında kültürel zenginlik de ön plandadır. Bu bakımdan Mısırlı edebiyatçılar Mısır'ın sahip olduğu zengin kültürü okuyucuya yansıtacak çok sayıda edebî çalışma kaleme almışlardır. "Selva fî Mehebbi'r-Rîh" başlıklı romanın yazarı Mahmûd Teymûr'da bu bağlamda edebî çalışma kaleme alan edebiyatçılar arasındadır.

İlim ve edebiyat aşığı bir aileye mensup olan Mahmûd Teymûr Türk asıllıdır. Atalarının Mısır'a yerleşmesi sonucu Mısır'da doğup büyümüştür. Bu bakımdan Mahmûd Teymûr Mısır'ın tarihi ve mahallî dokusuna hâkimdir. Bu mahallî dokuyu gerçekçi bir bakış açısıyla işlediği kısa hikâyeleri, Mısır edebiyatında önemli bir yer edinmesini sağlamıştır. Fakat Mahmûd Teymûr Avrupa ziyareti sonrası, daha öncesinde de abisi vasıtası ile tesiri altına girmiş olduğu Batı edebiyatını benimsemiş, gerçekçi bakış açısı ve mahallî unsurların tek seçenek olmadığı fikrini benimseyerek, daha evrensel bir bakış açısı takınmıştır. Böylece yeni eserlerini toplumun ve insanın ortak sorunlarına ve psikolojik tahlillere yer vermeye başlamıştır. Çalışmamızın asıl konusu olan "Selvâ fî Mehebbi'r-Rîh" adlı eseri de psikolojik tahlillere yer verdiği önemli eserlerden birisidir.

Çalışmamız giriş, iki bölüm ve bir sonuçtan oluşmaktadır. Girişte tezin konusuna, amacına ve önemine değinilmiştir.

Birinci bölümde Mısır edebiyatının en önemli hikâyecilerinden biri olan Mahmûd Teymûr'un hayatı, eserleri ve edebi kişiliği hakkında bilgi verilmiş, Mısır Edebiyatındaki yeri ve bu edebiyata katkılarından bahsedilmiştir.

İkinci bölümde de yazarın uzun soluklu eserlerinden biri olan "Selvâ fî Mehebbi'r-Rîh" adlı romanı konu, olay örgüsü, kişi, zaman ve mekân unsurları, edebî kaynaklar temel alınarak ve modern edebiyat kurallarına uygun olarak tahlil edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma konusunun belirlenmesi ve hazırlanması sürecinde hiçbir yardımı esirgemeyen saygı değer danışman hocam Doç. Dr. Hüseyin Günday'a, çalışmamın gidişatında moral yönünden destek olan arkadaşım Nesrin Dursun'a, her türlü teşvikleriyle daim yanımda olan anneme, babam ve tüm aile fertlerine teşekkürü bir borç bilirim.

2019- BURSA

Fatmanur ŞENGÜL

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU	iii
YEMİN METNİ	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
KISALTMALAR	vii
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER	x
GİRİŞ	1
1. ARAŞTIRMANIN KONUSU	3
2. ARAŞTIRMANIN AMACI	3
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	3

BİRİNCİ BÖLÜM

MAHMÛD TEYMÛR'UN HAYATI

1. HAYATI (1894-1973).....	5
1.1. Doğumu ve Çocukluğu	5
1.2. Gençliği, Evliliği ve Hastalığı	7
1.3. Vefatı	8
1.4. Edebî Kişiliği	9
1.5. Eserleri.....	10
1.5.1. Romanları	11
1.5.2. Hikâyeleri	11
1.5.3. Tiyatro Eserleri	12

1.5.4. Hatıra Kitapları	12
1.5.5. Arap Dili ve Edebiyatına Dair Eserleri.....	12
1.6. Mahmûd Teymûr HakkındakiDüşünceler	13

İKİNCİ BÖLÜM

"SELVÂ FÎ MEHEBBİ'R-RÎH"

ADLI ROMANIN İNCELENMESİ

1. OLAY ÖRGÜSÜ	15
1.1. (I-VII.) Bölüm.....	15
1.2. (VIII-XLI.) Bölüm.....	18
1.3. (XLII-L.) Bölüm	26
1.4. (LV-LXXI.) Bölüm.....	31
2. ŞAHIS KADROSU	35
2.1. Selvâ	35
2.2. Selvâ'nın Annesi.....	36
2.3. Ümmü Yunus.....	37
2.4. Seniyye	38
2.5. Züheyri Paşa	39
2.6. Hamdi	39
2.7.Şerîf.....	40
2.8. Dadı Şirin.....	41
2.9. Diğerleri	42
3. ZAMAN	43
4. MEKÂN	44
SONUÇ	46
KAYNAKÇA	48
ÖZGEÇMİŞ	50

GİRİŞ

Her alanda olduğu gibi edebiyat tarihinde de değişim ve dönüşüm söz konusudur. Zira zaman kavramının beraberinde getirdiği değişim ve dönüşüm edebiyat tarihi için de geçerlidir. Kuşkusuz bu durum insanlığı her gün bir adım daha ileriye taşımaktadır.

İnsanlık tarih boyunca yaşanan olaylar, bu hadiseler ve hadiselere sevk eden sebepler neticesinde yaşam tarzları arasında dokunuşlar olmuş ve düşüncelerde beklenmedik etkileşimler meydana gelmiştir. Edebiyat da kendi tarihi seyri içerisinde birçok etkileşime maruz kalmış ve sürekli ileriye dönük yenilikçi adımlar atmıştır.

Arap kültüründe söze dayalı köklü bir miras olduğu herkesçe bilinmektedir. Ne var ki söz konusu miras sadece sözlü kültüre bağlı kalmamış, aynı zamanda yazılı kültür alanında da çok sayıda eser vermiştir. Yine söz konusu miras yazılı alanda eser vermeyi hala sürdürmektedir.

Edebiyat alanında verilen bütün eserler, aynı toplumda yaşayan bireyler tarafından kaleme alınmıştır. Söz konusu eserlerde bireylerin sosyal yaşantıları, hayata dair görüşleri ve kişisel veya toplumsal olaylara karşı tutumları yer almaktadır. Bu tutumlardan soyutlayarak edebî bir eser ele almak her ne kadar imkansız olmasa da zordur. Şöyle ki derdini kaleme alan bu kimseler muhakkak bir kişi yahut durum karşısında düşündüklerini ve hissettiklerini kâğıda dökecektir ve en azından okuyan kesimde farkındalık yaratmak isteyeceklerdir. İşte bu farkındalık oluşturma düşüncesi ile ele alınan eser türlerinden biri de romandır.

Roman türünün Arap Edebiyatında yer alması, Batı Edebiyatı'ndan etkilenilmesi ve Batı kaynaklı çalışmaların çevirileri sayesinde 19.yy sonlarına doğru gerçekleştiği bilinmektedir.¹ Yazarların Batı edebiyatına olan ilgisi, kimisinin belli aralıklarla eğitim veya ziyaret amaçlı gezilerde düzenlenen seminerler, takip edilen müellifler ve okullar sayesinde Batı edebiyatı ile iç içe geçilmiş, Arap edebiyatı ile harmanlanmış bir doku

¹Rahmi Er, 'Roman', *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul, 2008, C. 35, s.164.

ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Budurum kimi zaman farkındalık içinde kimi zaman ise etki altında kalmaktan kaynaklanmıştır. Bu çeviri hareketini kısa süre sonra bir uyarılama dönemi takip etmiştir. Roman türünde ki ilk denemeler Mısır ve Lübnan dolaylarında yapılmaya başlanmıştır.² Otuzlu yıllarda Mısır edebiyatçılarının çoğunluğu roman türünde denemeler yapmaya karar vermiş ve bu alanda uygulamaya da geçmişlerdir.³

Yapılan deneme türü çalışmaların büyük çoğunluğu edebî değeri yüksek olmamakla ve üst düzey okuyan kesime hitap etmemekle birlikte hatırı sayılır bir kesime hitap eden aşk ve macera romanları idi. Ardından roman türü ile Arap tarihinin harmanlanmasıyla kaleme alınan çalışmalar roman türünü öne çıkarmıştır. Bustânî'nin vermiş olduğu eserler Arap tarihi roman türünün ilk eserlerini teşkil etmektedir. Corci Zeydan'ın Arap –İslâm tarihinin belli kesimlerini kapsayan romanları Arap romanının doğuşunda ve gelişmesinde önemli yer tutmaktadır.⁴

Bu önemli gelişmelerin yaşanmasında etkili olan yazarlardan biri de 'Selvâ fî Mehebbi'r-Rîh' adlı romanın yazarı Mahmûd Teymûr'dur. Kısa hikâye yazarlığı ile tanınmış olan yazarımız iki dünya savaşı arasında vermiş olduğu eserlerle roman türünün öne çıkmasında etkin bir rol oynamıştır. Birçok eser vermiş olan yazarımız belli bir döneme kadar halk dilinde eser vermeyi doğru bulmuştur. Sonraları halk dili yöresel dilden vazgeçip yazı dili fasih Arapçaya geçmiş olması eserlerinin sadece bulunduğu çevrede değil tüm Dünya'da okunabilmesi için olabilir mi fikrini uyandırmıştır.

²Rahmi Er, a.g.m., C. 35, s.164.

³Roger, Allen, Edebiyat Tarihi ve Arap Romanı, çev. Yrd.Doç.Dr. Faruk Çiftçi, KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.6 (2005), s. 131.

⁴Rahmi Er, a.g.m., C. 35, s. 164-165.

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Araştırmamızın konusu yazarımız Mahmûd Teymûr'un yazı dili ile 1944 senesinde kaleme aldığı 'Selvâ fi Mehebbi'r-Rîh' adlı eserinin incelenmesidir. Araştırmamızda öncelikle Mahmûd Teymûr'un hayatı, eserleri ve edebî kişiliği hakkında bilgi verilmiş; daha sonra adı geçen roman şahıslar, olay örgüsü, olayların geçtiği yer ve zaman açısından incelenmeye çalışılmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Mahmûd Teymûr'un kaleme aldığı 'Selvâ fi Mehebbi'r-Rîh' adlı romanı, kısa hikâyeye yazarı olarak nam salmış yazarımız için uzun soluklu bir eserdir. Amacımız adı geçen bu eserde yazarın karakterleri ve olay örgüsünü nasıl işlediği, dili nasıl kullandığı, okuyucuyu tatmin edip edemediği noktasında detaylı bir çalışma yapmaktır.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Uzun uğraşlar vererek birikimlerini yazıya döken edebiyat ehli kimselerin eserleri hakkında bir takım incelemelerde bulunurken tek bir doğru olabileceği ve herkesin aynı doğruda buluşabileceği yahut ortak bir kanıda buluşulamadığında farklı görüşteki kimsenin ya da kimselerin yanlış bir noktada olduğu kanısına varılmaması gerekmektedir.

Herhangi bir edebî eser ele alındığında dil kullanımı yahut sanatlı bir anlatım yapılırken belagat noktasında yapılan teknik hatalar elbette uzman kişilerce fark edilecek ve düzeltilecektir. Fakat biz o uzman kişilerden değiliz. Bu çalışmayı ancak bir okuyucu olarak okuyucu gözüyle değerlendirebiliriz ve öyle de yapacağız.

Çalışmamıza başlamadan önce benzer çalışmalar gözden geçirilmiş ve nasıl bir yol izlendiği noktasında fikir edinilmiştir. Daha sonra eser dikkatli bir şekilde tamamıyla okunup, eserin yazarı hakkında kapsamlı bir araştırma yapılmış ve ilk bölümde yazarın hayatı, ailesi, yetiştiği çevre ve yazarlık serüveninde etkili olduğu düşünülen önemli noktalar belli başlıklar altında ele alınmıştır.

Çalışmamızın ikinci kısmında ise olay örgüsünde adı geçen ve hikâyeye katkı sağlamış olan temel karakterler ve yan karakterle ilgili geniş çaplı bilgiler verilmiş, kitabı hiç okumamış birisi için detaylı bir özet verilmiştir. Eser zaman ve mekan bakımından da incelendikten sonra sonuç kısmında şahsi yorumumuzla incelememiz sonlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MAHMÛD TEYMÛR'UN HAYATI

1. HAYATI (1894-1973)

1.1. Doğumu ve Çocukluğu

Mahmûd Teymûr, ilim ve edebiyat hayranı meşhur Teymûr ailesinin önemliferlerinden yalnızca birisidir. Mahmûd Teymûr'un büyük dedesi Kürt asıllı Kâşif Muhammed Teymûr Paşa Türkiye'ye gelmiş, Osmanlı ordusuna katılmış vesavunma için Mısır'a gönderilen askerlerden biri olmuştur. Zamanla Türk ordusunun en önemli komutanlarından biri haline gelmiştir.⁵

Muhammed Paşa'nın tek oğlu, Mahmûd Teymûr'un dedesi İsmail Paşa ise küçüklüğünden itibaren ilim ve edebiyat ile meşgul olmuştur. Babası Muhammed Paşa'nın seçtiği dönemin en iyi eğitimcilerinden Arapça ve İslamî ilimler öğrenmiştir. Türkçe ve Farsça eğitimini Abdurrahman Sami Paşa'dan almıştır. Küçüklüğünden itibaren yalnızlığı ve sakinliği sevmiş; ilim ve alimlere, araştırmaya ve öğrenmeye yönelik büyük bir ilgi besleyerek yetişmiştir.⁶

Mahmûd Teymûr Paşa'nın dedesi İsmail Paşa vefat ettiğinde ardında tek oğlu Ahmet Teymûr Paşa ve iki kızı kalmıştır. Üç kardeşten en büyüğü olan Âişe Teymûr, (Mahmûd Teymûr'un halası) küçüklüğünden itibaren ilme ve edebiyata meyledenmeşhur bir şairdir. Kur'an hafızı olan, aynı zamanda İslâmî ilimleri, Arapça ve

⁵en-Nedvî, Muhammed Hüseyin Hân, *Mahmûd Teymûr: Hayatühü ve Edebühü*, Beyrût: ed-Dârü'l-Mâlikiyye, 2015, s. 40.

⁶a.g.e., s. 41.

Farsça'yı öğrenen Âişe Teymûr; birçok şairin divanını da mütalaa eden döneminin en önemli hanım edîbi ve şairlerinden biridir.⁷

Mahmûd Teymûr'un babası Ahmet Teymûr Paşa, babası vefat ettiğinde henüz küçüktür ve Ahmet Teymûr Paşa'yı ablası Âişe Teymûr en güzel şekilde yetiştirmiştir. Babasından her türlü güzel meziyeti miras alan Ahmet Teymûr Paşa büyük bir âlim, edip, tarihçi ve dilcidir. Arapça, Fransızca, Türkçe ve Farsça'yı ileri düzeyde öğrenmiş; edebiyat, tarih, belagat, dilbilgisi, coğrafya vb. birçok ilim ve sanat dalında da ustalaşmıştır.⁸ Ahmet Paşa dedelerinden ve babasından kalan serveti çok akıllıca değerlendirmiş, evine kapsamlı bir kütüphane yaptırmıştır.⁹

Muhammed Teymûr kardeşi Mahmûd Teymûr'un birçok konuda yol göstericisi olmuştur. Kendisi büyük bir tiyatro yazarı ve eleştirmenidir.¹⁰ 1911 yılında Paris'e eğitim için gitmiştir. Döndüğünde Arap Edebiyatı'nı mahalli gerçekliğin işlendiği bir boyuttan, toplumsal sorunların ele alındığı yeni bir edebiyat boyutuna geçirmek için çok uğraşmıştır; ancak genç yaşta vefat ettiği için bu çalışmaların meyvelerini aldığını görememiştir. Abisinin vefatından sonra yerine bu çalışmaları kardeşi Mahmûd Teymûr tamamlamış ve büyük başarılar elde etmiştir.¹¹

Mahmûd Teymûr Arap edebiyatının en önemli hikâyeci, romancı ve tiyatro yazarlarından biridir.¹² 1894 yılında Kahire'de, Derb-i Saâdet mahallesinde dünyaya gelmiştir. ¹³ Halası Âişe'nin Mahmûd Teymûr üzerinde çok büyük emeği vardır. Fakat halasını henüz ilkokulu bitirmeden 1902 senesinde kaybetmiştir. İlkokulu Nâsiriyye medresesinde tamamlayan Mahmûd Teymûr, ortaokulu İlhâmiye medresesinde okumuştur.¹⁴

⁷a.g.e., s. 43-44.

⁸en-Nedvî, a.g.e., s. 46.

⁹ Erol Ayyıldız, *Mahmûd Teymûr ve Mısır Hikâyeciliğindeki Yeri*, Bursa: Fatih Yayınevi, s. 1.

¹⁰Jacob M. Landau, *Modern Arap Edebiyat Tarihi (20.yy)*, çev. Bedrettin Aytaç, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, t.y., s. 18.

¹¹ Dayf, Şevki, *el-Edebü'l-'Arabî el-Mu'âsir fî Mısır*, Kâhire: Dârü'l-Ma'ârif, 7. baskı, 2005, s. 300.

¹²Allâm, Mehdî, *el-Mecma'ıyyûn fî Hamsîne Âmen*, Kâhire: Mecma'u'l-Lugati'l-'Arabî, 1986, s. 333.

¹³Habbâz, Biyâr, *Mahmûd Teymûr ve 'Alemü'r-Rivâye fî Mısır*, Beyrût: Dârü'l-Meşrik, 1994, s. 107-108.

¹⁴Habbâz, a.g.e., s. 108.

Mahmûd Teymûr küçüklüğünden itibaren etrafıyla çok ilgili bir çocuk olmuştur. Boş vakitlerinde, yaşadığı mahallede etrafı izleyip, büyüklerin sohbetlerini dinlemekte ve insanları incelemektedir. Hatta annesi vefat ettikten sonra babasıyla yazın gittikleri yerlerde çiftçilerle çalışıp, onların hikâyelerini dinlemekte ve doğal ortamda olmaktan büyük keyif duymaktadır.¹⁵

Edebiyat ve ilim aşığı bir ailede büyümenin getirisi olarak okumaya çok meraklıdır. Ortaokul yıllarında, 14 yaşlarında iken boş vakitlerini binbir gece masalları kitabını okuyarak geçirmiştir.¹⁶İlk edebî yazı tecrübesini de o dönemde yaşamıştır. Hintli bir kızın yaşadığı talihsiz bir olaya tepki duyarak kaleme aldığı yazıyı babasına vermiş ve ondan bu yazıyı yayınlamasını istemiştir. Fakat bir süre yazı hiçbir yerde yayınlanmayınca babasının yazıyı henüz yayın haline gelecek kadar iyi bir halde olmadığı için yayınlamak istemediğini fark etmiş ve geri çekilmiştir.¹⁷

Mahmûd Teymûr çocukluğunda tek başarısızlık yaşadığı diye pes etmemiş abisinin de desteği ile yayın hayatına yakın çevresinden başlamıştır. İlk olarak ev gazetesi çıkartarak evde ve mahallede olan olayları yayınlamışlar, bu gazeteleri aile fertlerinden başlayarak mahalledeki herkese dağıtmışlardır. Akabinde ev tiyatrosunda canlandırdıkları tiyatro performanslarını, geniş bir kitle karşısında sergileyerek sanat sevdalarını yaşatmaya kararlı olduklarını henüz küçük yaşlarda göstermişlerdir.¹⁸

1.2. Gençliği, Evliliği ve Hastalığı

Mahmûd Teymûr, 1920 senesinde sarayda müsteşar olarak çalışan Said Zülfikâr Paşa'nın kızıyla 500 altın lira mehir karşılığında görücü usulüyle evlenir. Karısını güzel biri olarak hayal eden veeşiyle ilk kez evlendikleri gün karşılaşan Mahmûd Teymûr, eşinin hayal ettiğinden de güzel olduğunu görür. İki kız ve bir erkek babası olan Mahmûd Teymûr, eşiyle birlikte mutlu bir evlilik hayatı geçirir.¹⁹

¹⁵en-Nedvî, a.g.e., s. 57.

¹⁶ Habbâz, a.g.e.,s. 108.

¹⁷ a.g.e., s. 108.

¹⁸Dayf, a.g.e.,s. 300.

¹⁹en-Nedvî, a.g.e.,s. 78.

1922 senesinde abisini kaybeden Mahmûd Teymûr, 1924 senesinde tifo hastalığına yakalanır ve devam etmekte olduğu ziraat fakültesinden ayrılmak zorunda kalır.²⁰ Yakalandığı hastalıktan kurtulmak için birçok yer gezen Teymûr, yaklaşık iki yıl yurt dışında kalır ve kendini daima özlemine çektiği edebiyata yönelmiş bir halde bulur. Bu süreçte Avrupa Edebiyatını ve kendinde ki hataları fark eden Teymûr ülkesine döndüğünde abisinin yarım kalmış çalışmalarını devam ettirir.

Mahmûd Teymûr hastalandıktan sonra da okuluna devam etmeye çalışmış, bir süre buhran içinde ne yapması gerektiğini düşünmüştür. Fakat edebiyata ve yazmaya olan ilgisi her türlü ilginin önüne geçmiştir. Bu yüzden Teymûr artık kendini geri tutmak istememektedir. Bu hastalığın, Mahmûd Teymûr'un hayatında yaşadığı bocalamadan daha çabuk kurtulmasına yardım ettiği, asıl yapmak istediği şeye tutunması için bir vesile olduğu söylenebilir.²¹

1.3. Vefatı

Yirmi yaşında olan oğlunun kollarında can vermesi, Mahmûd Teymûr üzerinde büyük etki yaratır. Evlat acısı zordur ama evladıyla aynı yaşlarda kaybettiği abisinin acısı da hâlâ derinden kendisini hissettirmektedir.²² Bu yüzden Teymûr'un hastalığı tekrar nükseder; ancak Teymûr bu sefer hastalığı yenemez. Tedavi için gitmiş olduğu Lozan şehrinde 1973 yılında eşinin kollarında vefat eder.²³

²⁰en-Nedvî, a.g.e.,s. 74-75.

²¹ a.g.e.,s. 74-75.

²²a.g.e.,s. 78-79.

²³a.g.e.,s. 90.

1.4. Edebî Kişiliği

Mahmûd Teymûr 79 yıllık hayatında yaklaşık 77 eser vermiştir. Bu eserler arasında hikâyeye, roman, tiyatro, gezi ve hatıra yazıları ile türlü makaleler yer almaktadır.²⁴

Mahmûd Teymûr edebî hayatı boyunca birçok âlimden etkilenmiş ve farklı kulvarlarda araştırmalar yapmıştır. Önceleri Menfelûtî'nin(1876-1924) etkisinde kalırken, daha sonra onun aşırı duygusal tesirinden sıyrılarak Cibrân Halîl Cibrân'a(1883-1931) bağlanmıştır. Bu esnada öğrenmeye asla ara vermemiş araştırmaları hız kesmeden devam etmiştir. Arap Edebiyatı dışında başka edebiyatlarla da ilgilenmiş bunları öğrenmek için oldukça çaba sarf etmiştir.²⁵ Bu çalışmaların sonucunda Fransız Edebiyatı'nın önde gelen isimlerinden Maupassant'ın (1850-1893) ve Rus yazar Çehov'un (1860-1904) etkileri yazarın kaleminde kendini göstermiştir.²⁶

Mahmûd Teymûr temel prensip olarak anlatının gerçek hayatı yansıtması gerektiğini savunan bir görüşe sahiptir. Bu görüşe göre bir hikâyeye ne kadar gerçeği yansıtırsa o kadar başarılı olur. Fakat yurt dışına çıkıp döndükten sonra 1930'lu yıllarda bu fikri değişmiş, konuların mahallî yaşamdan uzaklaşarak toplumsal hayatın sorunlarına yönelmesi noktasında eğilim göstermiştir.²⁷

Mahmûd Teymûr bir dönem eserlerini halk dili olarak kullanılan âmmice ile yazmış, daha sonraları yazı dili ve halk dilini şâirâne bir üslupla beraber kullanmıştır. Fakat 1930'lu yıllarda bu konuda da bir tavır değişikliğine giderek tamamen yazı dilini kullanmaya başlamıştır.²⁸

²⁴Kettânî, Abdürrahîm; Bağdâd, Abdülazîz, *el-Müfîd fî Terâcim: eş-Şu'arâ ve'l-Üdebâ ve'l-'Ulemâ ve'l-Fukahâ*, Dârü'l-beydâ: Dârü's-Sekâfe, 2000, s. 348.

²⁵M. Landau, a.g.e., s. 18.

²⁶M. Landau, a.g.e., s. 19.

²⁷a.g.e., s. 19.

²⁸a.g.e., s. 19.

1.5. Eserleri

Mahmûd Teymûr edebiyat hayatına hikâye yazarak başlamış ve bu hususta ülkelere nam salmış olsa da kendisi sadece hikâye yazmakla yetinmemiştir. Yazı alanında çok renkli ve geniş bir yelpazeye sahiptir.²⁹

Mahmûd Teymûr'un yazı serüveninin iki önemli devri göze çarpmaktadır. İlk eserlerinde daha çok mahallî mevzuları gerçekçi ve hissî olarak işlemiştir; ancak bir hikâyeci olarak güzel bir noktaya gelmiş olsa da henüz olgunlaşmamıştır. Fakat Avrupa'ya seyahat ettiğinde Batı edebiyatını teneffüs etmiş, Batı edebiyatındaki çeşitliliği gördükten sonra bakış açısı değişmiştir. Bu seyahat edebiyat alanında geldiği yeri korumasını sağlamakla birlikte, yazılarında çeşitliliğe ve olgunlaşmaya yol açmıştır. Önceleri kısıtlı mevzulara değinen yazar sosyal, siyasî ve ahlakî meseleleri de kaleme almaya; roman, tiyatro, hâtîrât, edebî tenkit ve dil alanında çeşitli eserler vermeye başlamıştır.³⁰

Gazete ve dergilerde yayınlanmış olan 400'den fazla kısa hikâyesi, hikâyelerini derleyerek telif ettiği 32 kadar eseri bulunmaktadır. Bunlara ilaveten birçok edebi konuda eser kaleme almıştır. 11 romanı, 19 tiyatro eseri, edebî eleştiri alanında neşretmiş olduğu 13, dil üzerine yazdığı 3, hâtîrât olarak kaleme aldığı 4, gezi edebiyatı adına ise 5 eseri bulunmaktadır. Böylece 87 esere sahip olduğu bilinmektedir.³¹

Mahmûd Teymûr 1947'de I. Fuâd Arap Dil Akademisi hikâye ödülünü kazandıktan sonra 1949'da Kâhire Arap Dil Akademisi'ne üye seçilmiştir. Akademinin Arap Edebiyatı, Arap yazısının kolaylaştırılması, biyoloji ve ziraat komisyonlarında çalışmalar yapmıştır. Bu alanlarda çok sayıda makale yazmış, 1950'de "Kullu'Âm ve Entüm bi-Hayr" ve "İhsân Lillâh" adlı eserleriyle I. Fuâd edebiyat ödülünü kazanmıştır. Fransızca'ya tercüme edilen "Azrâ'îlü'l-Karye" ve "Kısas Uhrâ" adlı hikâye kitabına Paris'teki Fransa-Mısır Derneği tarafından Vâsıf Gâlî Paşa ödülü verilmiştir. 1962'de Mısır hükümetinin I. Derece İmtiyaz nişanına, ertesi yıl da edebiyat dalında devlet takdir ödülüne de lâyık görülmüştür.

²⁹en-Nedvî, a.g.e., s. 144-145.

³⁰a.g.e., s. 145.

³¹a.g.e., s. 145.

Mahmûd Teymûr'un incelediğimiz eser dışında diğer yazılı tüm eserlerine ulaşabilmek mümkün olmasa da başlıca en tanınmış eserleri şunlardır:³²

1.5.1. Romanları

- Nidâ'ü'l-Mechûl (1939)³³
- Kleopatra fî Hâni'l-Hafîli (1939)
- Selvâ fî Mehebbi'r-Rîh (1944)
- İle'l-likâ' Eyyühe'l-Hubb (1959)
- el-Meşabîhu'z-Zurk (1960)
- Ma'bûd min Tîn (1969)

1.5.2. Hikâyeleri

- Yuhfaz bi'l-Bûsta (1920)
- el-Atlâl (1934)
- Mektûb 'ale'l-Cebîn (1941)
- Şebâb ve Gâniyât (1951)
- Damîru'l-Hay (1953)
- Dünyâ Cedîde (1958)
- İntişârü'l-Hayât (1964)

³²Bedrettin Aytaç, "Mahmûd Teymûr", *TDV Ansiklopedisi*, Ankara, c. 27, s. 387; Nurullah Yılmaz, "Mahmûd Teymûr-Hayati, Edebi Kişiliği ve Eserleri", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 25 (1999), ss. 205-213.

³³Bkz. İlknur EMEKLİ, "Mahmûd Teymûr'un Nidâ'ü'l-Mechûl Adlı Romanı Üzerine Bir İnceleme", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (1): ss. 297-314.

1.5.3. Tiyatro Eserleri

- Selâsu Mesrahiyyât (1936)
- Kanâbil (1951)
- Havvâ el-Hâlide (1945)
- el-Mahbe'rakm (1949)
- Arûsu'n-Nîl (1951)
- İbn Celâ (1951)
- el-Müzeyyifûn (1951)
- Eştâr min İblîs (1953)
- Tariku'l-Endelûs (1973)

1.5.4. Hatıra Kitapları

- Matar ve Duhhân (1944)
- Şifa'ür-Rûh (1951)³⁴
- en-Nebî el-İnsân (1959)

1.5.5. Arap Dili ve Edebiyatına Dair Eserleri

- Fennü'l-Kasas (1948)

³⁴Bkz. Teymûr, Mahmûd, *Şifâ'ür-Rûh*, Kâhire: Dâru'l-Küttâbi'l-'Arabî, 1951.

- Dirâsât fi'l-Kıssa ve'l-Mesrah (1954)
- Müşkilâtü'l-Lügati'l-Ârabiyye (1956)
- Mezhebü'l-Edebi'l-Hâdif (1959)
- Mu'cemü'l-Hadâra (1961)

1.6. Mahmûd Teymûr Hakkındaki Düşünceler

Mahmûd Teymûr'un edebiyat alanında edindiği yer ve üstün başarısı, gerek Arap edebiyatçıları gerekse müsteşrikler tarafından kabul görmüş ve takdir edilmiştir. Kendisi hakkında çeşitli toplantılar ve konferanslarda büyük âlimler tarafından methedici sözler kaydedilmiştir.³⁵

Mahmûd Teymûr'u içtenlikle takdir eden âlimlerden biri de Tâhâ Hüseyin'dir (1889-1973). 1939 senesinde, Mahmûd Teymûr adına düzenlenen bir kutlama esnasında Teymûr'u bugünlerine getiren birçok faktörden ve başarılarından bahsederken Teymûr'un edebiyat alanında nasıl çığır açtığını ifade etmek adına; "Sen öyle bir yere ulaştın ki; Doğu'da, bu noktada sana eşlik edebilecek bir kimse var mı bilemiyorum. Eğer biri senin yolundan giderse yahut senin yaptıklarından daha iyisiyle gelirse yine de seni geçmiş olamayacak; çünkü kapıları ona sen açtın, yolu sen gösterdin, işini kolaylaştırdın ve o kimseye başarılı olmayı gösterdin" demiştir.³⁶

Ferîd Ebû Hadîd de 1948 senesinde Mahmûd Teymûr adına düzenlenen bir kutlama esnasında, Teymûr'un üslubunun ne denli etkili olduğundan bahsederken şu ifadeleri kullanmıştır:

"Kendisi edebiyata iki yönden hizmet etmektedir. Birincisi; insanı anlatması ve tam manasıyla bize resmetmesi. İkincisi ise; Mısır toplumunu bildiği için bizi her

³⁵en-Nedvî, a.g.e., s. 213.

³⁶a.g.e., s. 213.

yönümüzle tanınmasıdır. Kendisi benim ve bu neslin öğretmenidir. Kendimizi tanımamızda en önemli faktörlerden biridir.”³⁷

³⁷en-Nedvî,a.g.e., s. 223-224.

İKİNCİ BÖLÜM

"SELVÂ FÎ MEHEBBİ'R-RÎH" ADLI ROMANIN İNCELENMESİ

MahmûdTeymûr eserlerinde gerçek hayattan yola çıkan ve bir anlatıcının dile getirdiği olayı çarpıtmadan, olduğu gibi tüm gerçekliği ile okura yansıtması taraftarı olan bir edebiyat âlimidir.³⁸ Her ne kadar bu fikrinden tamamı ile ayrılmasa da 1930'lu yılların başında gittiği Avrupa seyahati bu zamana kadar takip ettiği metodu sorgulamasına sebep olmuştur. Bu döneme kadar eserlerinde dış görünüş tasvirlerine önem veren yazar, bu etkileşimlerden sonra toplumsal ve insani sorunlara yönelmekle beraber karakterlerin psikolojik tahlilleri ile ilgilenmeye başlamıştır.³⁹

Yazarın uzun soluklu "Selvâ fî Mehebbi'r-Rîh" adlı eserinde; başkarakterSelvâ yaşadıklarını günlük tutar gibi okurla paylaşmaktadır. Büyük bir dikkat ve tasvirle kaleme alınmış bu eserde Selvâ anlatıcı olarak gerektiğinde yan karakterlerin dış görünüşlerinden, yaşadıkları evlerden veya buldukları ortamlardan ayrıntılı bir şekilde bahsetmekte; fakat yaşadığı zaman dilimi ile ilgili hiçbir zaman kesin bir tarih vermemektedir.

1. OLAY ÖRGÜSÜ

1.1. (I-VII.) Bölüm

Roman, ana karakter Selvâ'nın "Hayatımın 10 yaşından önceki dönemini hatırlamıyorum"⁴⁰ sözleriyle başlıyor. Selvâ, dedesinin himayesinde İskenderiyye'de bahçeli vemütevazı bir evde yaşamaktadır. Zira annesinin uygunsuz tavırları sebebiyle annesinden ayrılan babasını küçük yaşta kaybetmiştir. Annesini ise hiç tanımamaktadır.

³⁸Bedrettin Aytaç, "Mahmûd Teymûr", TDV Ansiklopedisi, c. 27, s. 387.

³⁹Erol Ayyıldız, *Mahmûd Teymûr'un Hikâyelerinde Sürükleyicilik Unsuru ve Sürprizli 'Son' lar*, Bursa: Fatih Yayınevi, s.3.

⁴⁰Mahmûd Teymûr, *Selvâ fî Mehebbi'r-Rîh*, bsm.y., t.y., s.3.

Selvâ evde dedesi ve emektar hizmetlileriyle birlikte yaşamaktadır. İki emektar hizmetliden biri Ümmü Yunus diğeri Hacı Mesrûr'dur. Kendisiyle yakından ilgilenen bu emektarlara büyük bir sevgi beslemekte, vaktini onlara yardım ederek geçirmekte, onlarla beraber büyümektedir. Dedesinin emektarlara karşı olan sert tavrına karşılık dedesine giderek onlara niçin kaba davrandığını sorması, kötü davranmaması için dedesinden söz alması, hem yaşının masumiyetini ve saflığını ortaya koymakta hem de emektarlara karşı duyduğu sevgiyi gözler önüne sermektedir.

Dedesi Selvânın okuma-yazma öğrenmesi, Kur'ân-ı Kerîm'den gerekli ezberleri yapması noktasında kendisiyle birebir ilgilenmektedir. Selvâ ise bu derslerde boğulur gibi olduğunu, bir an önce dersin bitmesini ve kendini bahçeye atıp hava ve ışıkla buluşmak istediğini söylemektedir. Böyle zamanlarda kendini uzun bir hapis hayatından kurtulup özgürlüğüne kavuşmuş gibi hissettiğini söylemektedir.

Ümmü Yunus,Selvâ'nın bakımıyla yakından ilgilenir. Ümmü Yunus aynı zamanda Selvâ'nın babasının da sütannesidir. Bazı zamanlar Selvâ mutfakta çalışmakta olan Ümmü Yunus'un yanına gitmekte ve polis olan babasının kahramanlık hikâyelerini sıkılmadan defalarca dinlemektedir. Selvâ böyle anlarda annesiyle ilgili ufak tefek ayrıntıları da öğrenmeye çalışmaktadır.Ne var ki dedesinden çekinen Ümmü Yunus Selvâ'yı sıkı sıkı tembihleyerek çok az şeyden bahsetmektedir. Mesela;Selvâ'nın annesinin Kâhire'de olması gibi.

Selvâ Ümmü Yunus ile katıldığı bir şenlikte, yaşıtı olan ve iyi bir aileden gelen Seniyye ile tanışır. Kısa bir süre içinde samimiyet kurarlar ve birbirlerine gidip gelmeye başlarlar. Ana karakterimiz Selvâ'nın gözünde Seniyye'nin hem yaşadığı yer, hem de etrafındaki insanlar çok şâşâlıdır. Seniyye'nin terbiyesi ve eğitimi ile özel olarak ilgilenen Matmazel Şantel, Selvâ'dan pek hazetmemektedir. Kendisi de bir çalışan olmasına rağmen alt tabakadan gelen Selvâ'nın etraflarında olmasına bile katlanamadığı âşikârdır. Selvâ Seniyye'nin oyuncaklarının çokluğundan, hayallerinde bile bu kadar çok oyuncağı bir aradabulamayacağından bahsetmekte, Matmazel'in gönüllerince bu oyuncaklarla oynamalarına fırsat vermediğini anlatmaktadır.

Selvâbu ziyaretlerden birinde Seniyye'nin babası Züheyri Paşa ile karşılaşmış, kendisiyle selamlaşmış hatta Paşanın elini öptüğü esnada kendisinde garip bir hal

hissettiğinden dahi bahsetmiştir. Seniyye'ye ise babasıyla karşılaşmadığını söyleyerek en yakın arkadaşım dediği kişiye söyleyeceği yalanların ilkinin söylemiştir. Bu yalan okuyucuya Selvâ'nın henüz masum hisleri ile korktuğunu yahut baba figürü ile ilgili ne yapması gerektiğini bilemediğini düşündürebilir. Selvâ dahi neden yalan söylediğinin farkında değildir.

Selvâ ve Seniyye arasında gelişen bu dostluk, Selvâ'nın Seniyye'nin daha şimdiden nişanlısı olduğundan bahsettiği Şerîf ve manevi kardeşi Hamdi ile tanışmasına vesile olur. Böylece dört kişilik bir arkadaş grubu kurmuşlardır ve zaman zaman beraber vakit geçirmektedirler. Selvâ'nın da evine ziyarete gelen arkadaşları Selvâ'yı çok mutlu etmiştir ve Selvâ hepsine hatıra olarak küçük hediyeler vermiştir. Tüm bunlar yaşanırken Selvâ'nın gözünde Seniyye,Şerîf'e tek taraflı bir aşk beslemektedir ve abartı bir takım hareketlerde bulunup, gereksiz kıskançlıklar yapmaktadır.

Selvâ'nın günleri arkadaşlarıyla ve ev ahalisi ile geçip giderken, dedesinin hastalığı ağırlaşır ve Selvâ evde garip bir hava oluştuğunu hisseder. Herkes bir köşede üzgün bir şekilde durmaktadır. Selvâ'ya göre bayram yahut hastalık olmadığı müddetçe evlerine uğramayan Doktor Hüsnü ve dedesinin yakın arkadaşı evdedir. Selvâ garip bir şeylerin olduğunu fark etmiştir. Ümmü Yunus ise Selvâ'yı dedesinin odasından uzak tutmaya çalışmaktadır ve Seniyye'nin dadısı bir süreliğine kendilerinde kalması için Selvâ'yı almaya gelmiştir. Selvâ ise feryatlar yoluyla dedesinin ölümünü öğrenmiştir.

Selvâ bir süre arkadaşı Seniyye'nin evinde kalır; fakat akli sürekli Ümmü Yunus'ta olduğu için eve dönmek istemektedir. Seniyye ise Selvâ'ya sormadan babasına Selvâ'nın bir süre daha kendileriyle kalmasını istediği gibi bir yalan söylemiştir. Fakat arkadaşını yanında biraz daha görmek isteyen Seniyye'nin bu tavrı Selvâ'yı hiç memnun etmemiş ve aralarında küçük bir tartışma yaşamışlardır. Aslında bu günler, Selvâ'nın yeni hayatına başlamadan önceki son sakin günleridir. Ümmü Yunus'la beraber annesini karşısında gören Selvâve okuyucu da bunun farkına varmıştır.

Selvâ karşısında durup annesi olduğunu söyleyen kadının dış görünüşünün hoşluğundan etkilenmiştir; fakat ona karşı hiçbir şey hissetmiyor olmasının şaşkınlığını

yaşamaktadır. Annesi ise “Benim karşında utangaç olmamalısın. Ben senin annenim. Seni seviyorum, sende beni sevmelisin”⁴¹ diyerek ona bakmaktadır.

1.2. (VIII-XLI.) Bölüm

Selvâ annesiyle karşılaştığında onbir yaşındadır ve günlük misali dilinden dinlediğimiz hikâyesiâni bir kesintiye uğramıştır. Yeniden yaşamını bizimle paylaşmaya başladığında ise onaltı yaşına gelmiştir. Kahire’de annesi ve Ümmü Yunus’la beraber orta halli bir yaşam sürmektedir. Aradan geçen beş yılda geçirdiği her günün bir değerinin aynısı olduğunu ifade etmektedir. Annesiyle yaşadığı zaman dilimini, dedesiyle yaşadığı zaman dilimiyle kıyaslayıp, İskenderiyye’de geçirdiği günlerin her halukarda çok daha güzel olduğundan bahsetmektedir.

Selvâonaltı yaşındadır ve çocuk masumiyetinden sıyrılmıştır. Etrafında olan bitenlerin farkına varmaya başlamakta ve annesinin tavırlarını sorgulamaktadır. Selvâ sürekli evde olmaktan, sayılı insanla karşılaşmaktan ve sadece Seniyye’ye giderken evden çıkmaktan bunalmıştır. Ümmü Yunus ve annesi arasındaki eski kafalı ve modern kadın çatışmalarında Selvâ annesinin yanında olmuş kendi hevesi için onca zamandır birlikte yaşadığı Ümmü Yunus ile çatışmayı göze almıştır.

Selvâ’nın annesi, Selvâ’yı bir Fransız okuluna kaydettirmek istemektedir. Selvâ bu okula yazılmasına yazılır fakat akranlarına kıyasla yaşça büyük olmakla birlikte bilgi yetersizliği sebebiyle olması gereken sınıfa kaydı yapılmaz. Kendinden yaşça küçüklerle ders almak zorunda kalır. Bu durum onu rencide etmektedir. Daha da kötüsü okul ücreti ödenmediği için Selvâ sınıf içinde ağır sözler işitir ve evine geri yollanır. Selvâ ile aynı kaderi yaşayan başka bir arkadaşı bu durumu üç kez yaşadından sonra okuldan ayrılır; ama Selvâ bu duruma yaklaşık üç yıl katlanmak zorunda kalır. Bu şekilde üç yılın sonunda eğitimini tamamlayamadan okuldan ayrılan Selvâ evde Ümmü Yunus’a yardım ederek ve dikiş dikerek vakit geçirmektedir.

⁴¹Teymûr, a.g.e., s.25.

Selvâ eve dönmüştür dönmesine ama annesinin sürekli yorgun oluşu, gece geç saatlerde eve dönüşü, daima ağrıyan başı ve sürekli bahsettiği ama Selvâ'nın gölgesini dahi görmediğini ifade ettiği serveti Selvâ'nın yaşananları sorgulaması nedeniyle olur. Annesiyle ilk tartışmasını sürekli bahsettiği mülklerini görmeye gitmek istemesi ve annesinin de Selvâ'yı kendisine güvenmemekle suçlamasından sonra yaşar.

Selvâ kendini yalnız hissetmektedir. Seniyye ile çok sık görüşemezler, görüştiklerinde de Seniyye Selvâ'lara gelmez. Dadı Şirin araba ile Selvâ'yı almaya gelir ve Seniyye'nin evine götürür. Yine böyle bir günde uzun zamandır görmediği Hamdi ile Seniyye'lerde karşılaşır. Hamdi, Seniyye'ye Şerîf'ten bir kitap getirmiştir. Selvâ ile karşılaşan Hamdi, Selvâ'yı uzun zamandır görmemiştir ve Selvâ'nın serpilmiş halinden etkilenmiştir. O gün beraber sohbet ederler ve Hamdi, Selvâ'nın depresif söylemlerine, yalnızlığından bahsedişine karşı arkadaşlarının varlığından, yalnız olmadığından, onunla olmanın ne kadar mutluluk verici olduğunu dile getirmiştir. Kibar iltifatlarla Selvâ'yı hem teselli etmiş hem de ona karşı olan beğenisini dile getirmiştir. Selvâ bu ilginin farkındadır ve durumdan hoşnuttur. Fakat Hamdi'nin maddi durumunun iyi olmaması, özgüven eksikliği olarak duruşuna bile yansımıştır. Halbuki düşünüldüğünde ikisi de okumamıştır ve ikisinde birbirinden üstün olmasını sağlayacak hiçbir unsur yoktur. Yine de birisi üstün olacaksa, bu kişi bunun asla farkında olmasa da Hamdi'dir. Çünkü kimsesizdir ve geçimini sağlamak için boş durmadan, elinden geldiğince çalışmaktadır ve mütevazı bir kişiliğe sahiptir. Selvâ ise henüz hayatta hiçbir çabası olmamış ergenlik buhranları ile kıvrılmakta, her ne kadar kendini tasvir etmese de her görenin beğeniyle baktığı bir genç kız olmanın verdiği özgüvenle yaşamaktadır.

Günler hızla geçerken Selvâ, vaktini çoğunlukla odasında kendi halinde geçirir. Onaltı yaşında olmasına rağmen, kendisini onsekiz yaşında gibi hissettiğinden, huzursuzluğundan, yaşama dair isteksizliğinden ve bıkkınlığından bahseder. Zaman zaman Hamdi'nin iltifatlarını ve kendisine karşı gösterdiği ilgiyi düşleyerek hayallere dalar. Annesiyle ilgili şüpheleri devam ederken, bir gece geç vakitte annesinin bir adam tarafından eve bırakıldığına ve adamın annesine hakaretler yağdırarak oradan ayrıldığına tanık olur. Annesine o adamın kim olduğunu sorduğunda, annesi tarafından kendisini takip etmekle suçlanır. Selvâ'nın yaşı artık basit bahanelere kanması için

yeterince büyümüştür. Gördüklerini yorumlayacak yaştadır. Annesi her ne kadar onunla tartışsa ve iş görüşmeleri adı altında yoğun olduğu bahaneleriyle Selvâ'yı ikna etmeye çalışsa da Selvâ artık kolay kolay ikna olmamaktadır. Tartışmalar eskisinden hararetli geçmektedir. Ümmü Yunus, her defasında Selvâ'yı annesine güvenmesi noktasında uyardır. Yaşamını ona borçlu olduğunu, annesine saygısızlık yapmaması gerektiği gibi sözler sarfederek Selvâ'yı teselli etmeye çalışır. Böylece Selvâ ve annesinin tartışmaları sonrası Ümmü Yunus'un aracı olarak aralarını düzeltme çabaları bir döngü halini alır. Ümmü Yunus'un bu çabaları ise asla takdir görmemektedir.

Selvâ annesiyle yaşamaya başladıktan sonra yıllardır yanında bulunan ve büyümesinde büyük emeği geçen kişi Ümmü Yunus olsa da örnek aldığı kişi değişmiştir. Annesinin hal ve tavırlarını tasvip etmemesi, sürekli tartışma içinde olmaları bunun önüne geçemez ve zaman zaman Selvâ'nın annesi gibi Ümmü Yunus'u küçümseyen tavırlar sergiler. Özellikle sinirli olduğunda hırçın tavrını Ümmü Yunus'a karşı takınmaktan çekinmez. Buna rağmen Ümmü Yunus gerçek bir anne edasıyla elini Selvâ'nın üzerinden çekmez.

Bir gece Selvâ odasında hayallere daldığında bir ses duyar ve şüpheyle bu sesin peşine takılır. Tanık olduğu şey ise onaltı yaşında bir kızın asla tanık olmaması gereken bir sahnedir. Annesinin bir adamla eve geldiğine ve uygunsuz bir kıyafetle misafir odasına girdiğine şahit olur. Çok şaşkındır ve ne yapacağını bilemez haldedir. Aniden odadan çıkan annesi Selvâ'yı gördüğü anda çok şaşırır ve sinirlenir. Selvâ'yı hemen odasına yollamak ister ama odadaki adam dışarı çıkar ve hikâyeye bu noktada Avukat Recâi dahil olur. Selvâ'nın annesi o esnada Selvâ'nın henüz oniki yaşında olduğunu söyler. Bu söylemini adamın rahatsız edici bakışlarına yorabiliriz. Recâi beğeni dolu bakışlarını Selvâ'nın üzerinde gezdirmekten çekinmez ve beğenisini dile getirir. Selvâ'nın annesi bu noktada Selvâ'yı odasına gönderir. Yaşadığı şaşkınlıkla Ümmü Yunus'un odasına giden Selvâ, Ümmü Yunus'u uyandırır ve gördüklerini anlatır. Ümmü Yunus her zamanki gibi annesine güvenmesini söyleyerek Selvâ'yı rahatlatır ve odasına götürüp yatırır. Ertesi gün Selvâ ve annesi büyük bir tartışma yaşar. Selvâ annesinden hesap sorar, annesi hiddetlenir ve o adamın avukatı olduğunu ve işlerini hallederken kendisine yardım ettiğini söyler. Selvâ ise adamın ofisine giderek onu iş

ortamında görmek ister. Selvâ'nın bu çıkışıyla annesi, hakaretler yağdırarak Selvâ'nın terbiyesizliğini dile getirir ve kimseye hesap vermek zorunda olmadığını söyler. Ümmü Yunus'un araya girişi ile yeniden sulh sağlanır fakat Selvâ ikna olmamıştır.

Avukat Recâi Selvâ ile tanışmasından sonra eve sık sık uğramaya başlar. Bir gün sinemaya gitmek için Selvâ'nın annesiyle beraber Selvâ'yı da götürmeyi teklif eder. Selvâ'nın annesi bu konuda isteksizdir fakat ısrarlar sonucu Selvâ'nın da gelmesine izin verir. Selvâ bu yeni deneyim için heyecanlıdır. Sinema'ya Avukat Recâi'nin arabasıyla giderler ve orada Recâi'nin tanıdığı bir genç ile karşılaşır. Doktor Fehim isimli karakter hikâyeye bu noktada katılır ve Selvâ'dan etkilenir. İlginç olan nokta şudur ki; Selvâ ile karşılaşan ve tanışan herkes Selvâ'dan etkilenmektedir. Selvâda bu ilgiyi görece kadar zekidir. Aynı zamanda ilgi açlığı yaşadığı bu dönemde gördüğü en ufak ilgi dikkatini çekmekte ve o yöne yönelmesini sağlamaktadır. Hamdi'den sonra Doktor Fehim'de de de aynı duygular yaşanmıştır. Genç doktorun mesleğinin yanında bir de yakışıklı ve kendine güvenli duruşu Selvâ'yı cezbetmiştir.

Selvâ Doktor Fehim'le olan sohbetlerinde Recâi'nin avukat olmadığını duyar ama bunun üzerinde fazla durmaz. O gece sinemadan sonra bir eğlence mekanına giderler. Recâi ve annesinin ayarsız eğlencesine tanık olurken aynı zamanda Doktor Fehim'le de vakit geçirir. Gecenin sonunda masrafları Doktor Fehim karşılamak zorunda kalır. Herkesi Recâi'nin arabasıyla evlerine bırakır. Selvâ'ya ise özel olarak ilgi göstermektedir.

Selvâ hayatına dahil olan bu yeni ikili ile daha sık karşılaşmaya başlar. Sinemanın ertesi günü evinde Doktor Fehim'le karşılaşmayı beklememektedir. Habersiz gelen bu misafire karşı şaşkınlığını saklayamaz. Doktor Fehim Selvâ'ya olan ilgisinden bahseder. Yakın zamanda eğitim için İngiltere'ye gideceğini haber verir. Bu süreçte Selvâ'ya mektup yazmak ister ve dönüşü belli olmasa da bir ümit Selvâ'dan karşılık bekler. Selvâ yeni bulduğu bu heyecanı çabuk kaybetmenin burukluğunu yaşasa da doktora izin verir. Bu süreçte bir gün Recâi evde kimse yokken Selvâ'yı ziyarete gelir ve sohbet arasında Selvâ'nın parmağına bir yüzük takmaya çalışır. Selvâ yüzüğü kabul etmez. Fakat birkaç gün sonra aynı yüzüğü annesinin parmağında görür. Nereden aldığını sorar ama istediği cevabı alamayınca annesini üstelemez.

Dadı Şirin'in Selvâ'yı Seniyye'lere götürdüğü bir gün Selvâ Hamdi ile karşılaşır. Sohbet sırasında Selvâ Hamdi'ye kırıncı olduğunu, bir önceki sohbetlerinden sonra hiçbir şekilde kendisiyle ilgilenmediğini söyleyerek Hamdi'ye umut verir. Hamdi'nin saf kalbi Selvâ'nın her sözünden etkilenmeye hazırdır. Selvâ'nın kendisini ziyaret edebileceğini söylemesi üzerine Hamdi Selvâ'yı evinde ziyaret etmeye karar verir. Selvâ için bu heyecanlı bir bekleyiştir. Fakat sözleştikleri saatte Hamdi gelmez. Ufak bir çocukla özrünü iletir. Selvâ ise beklediği ilgiyi hiçbir yerde bulamamanın hırçınlığını yaşamakta Ümmü Yunus'tan sinirini çıkarmakta ve yine onun yanında sakinleşmektedir.

Selvâ Hamdi'nin tavrına karşı hesap soracağı iddiasıyla tek başına Hamdi'nin evine gider. Selvâ'ya laf atan insanların tek başına bir hanımın sokaklarda gezişinin alışılmadık bir durum olduğunu düşündürür. Selvâ'yı karşısında gören Hamdi hem şaşkıncıdır, hem de mahcupdur. Hesap sormayı düşünen Selvâ ise halinden memnun sanki misafirlige gelmiş gibidir. Evinin eskiliğinden çekinen Hamdi'ye rağmen hoş vakit geçirirler.

Seniyye Şerîfle sözlüdür ve Şerîf eğitim için yurt dışındadır. Bulunduğu yerden yolladığı mektupları ise Seniyye Selvâ'ya göstermektedir. Selvâ Seniyye'nin gördüğü bu ilgiyi içten içe kıskanmaktadır. Bundan dolayı bir gün sohbetleri esnasında Hamdi'nin evine tek başına gittiğinden bahsederek özgürlüğünü savunmuş, aynı zamanda Hamdi'nin kendisini öptüğü yalanını ortaya atmıştır. Tüm bunlar Selvâ'nın ilgi açlığına işaret etmektedir. Doktor Fehim'den istediği ilgiyi görememiş, mektuplarına yazacak bir cevap, anlatacak bir şey bulamamıştır. Aynı zamanda Doktor Fehim'in evinde kaldığı kimselerin kızından mektuplarda bahsetmesi de Selvâ'nın canını ekstra sıkmış, böylece yakınında olan Hamdi'ye yeniden ilgisini yöneltmiştir.

Selvâadeti üzere Seniyye ile vakit geçirdiği bir gün Seniyye'nin babası Paşa da onlara katılır. Hoş sohbet bir adamdır. Gençliğinde yaptıklarını anlattığı anlarda Selvâ mest olur. Paşa Seniyye ve Selvâ'yı tatil için çiftliğe göndermek ister. Yanlarında Dadı Şirin de gidecektir. Selvâ annesini zar zor ikna eder ve beraberce çiftliğe giderler. Çiftlik çalışanlarının gelenleri saygıyla karşılamaları ve onların ellerini öpmeleri Selvâ'yı memnun eder. Kendisiyle hiçbir alakası olmasa da böyle bir ilgi ve alaka görmek, saygıyla karşılanmak Selvâ'da nedensiz bir gurura dönüşür.

Bu tatili Seniyye ile geçireceğini düşünen Selvâ ikinci günün sabahında Paşa'yı karşısında görünce büyük bir şaşkınlık yaşar. Paşa iş için burada olduğunu, onlara da uğramak istediğini söyler. Yanında ise Selvâ için getirdiği hediyeler vardır. Paşa Selvâ'ya aldığı her hediye sanki Seniyye düşünmüş ve istemiş gibi gösterir. Selvâ'yı kızından ayırmadığı mesajını vermeye çalışır. Bu konuda ısrarcıdır. Seniyye ve Selvâ gece yatmaya giderken Selvâ'nın alnını öpen Paşa; "Sende benim kızım gibisin. Seni Seniyye'den ayırmıyorum. Kalbimde ikinizin yeri aynı"⁴² diyerek sırtını sıvazlar ve odasına yollar. Sonraki süreçte Paşa vaktinin çoğunu kızlarla geçirir. Selvâ bu anların çok keyifli olduğunu düşünür. Eskiden nasıl oldu da Paşa'nın korkunç biri olduğunu düşünebildim gibi düşüncelere kapılır. O akşam Seniyye erken yatmaya gider. Selvâ Paşa ile biraz daha oturur. Beraberce bahçe çalışanlarının kulübesine yürürler. Kulübeye varana kadar Paşa Selvâ'nın elini bırakmaz. Bebeği görüp çiftliğe geri dönmek için yürürlerken Paşa Selvâ'ya bebeği isteyip istemediğini sorar. Bu soruyla şaşkına dönen Selvâ, bebeğin annesiz yapamayacağını söyler; fakat Paşa ikisini de satın alabileceğini ifade eder. Bu noktada Paşa parasıyla ve gücüyle her şeyi elde edebileceğine inanan bir adam profili çizer. Paşa elini birden Selvâ'nın elinin üzerine koyar ve aya baktıktan sonra güzel bir yüze bakan kimsenin bir ayı güzel geçermiş diye yaygın bir hurafeden bahseder. Paşa aynı zamanda Selvâ'yı taciz eder. Selvâ olayın şokuyla kendini Paşa'dan kurtararak karanlıkta koşmaya başlar ve bunun olmasına nasıl izin verdim diye kendini sorgular. Paşa kendisine yetiştiğinde Selvâ'yı hem düştüğü için azarlar hem de Selvâ ile gezintiye çıkmakta hata yaptığını söyler. Kendisinin yanıldığını, Selvâ'nın hala çocuk olduğunu söyleyerek hiçbir şey yaşanmamış gibi Selvâ'ya iyi uykular diler.

Selvâ yaşadığı olay sonrası bir an önce eve dönmek ister. Bu hususta Seniyye'yi ikna etmesi uzun sürer ama sonunda evine gider. Annesine yaşadıklarından bahsederken Paşa'dan kaçtığını değil, ona haddini bildirdiğini ve bir daha böyle bir şeye yeltenemeyeceğini söyler. Dikkat edildiğinde Selvâ kim olursa olsun kendini rencide edecek bir gerçeği dile getirmektense yalan söylemeyi tercih etmekte ve bundan hiçbir rahatsızlık duymamaktadır.

⁴²Teymûr, a.g.e., s.177.

Selvâ'nın anlattıkları karşısında annesinin gösterdiği tek tepki böyle adamlara dikkat etmesi gerektiği şeklindeki söylemdir. Bu tür kimselerin karşısındaki insanın şerefi ve duygularını asla önem vermediklerinden bahseder. Normal bir anneden beklenen tepkileri kesinlikle vermez. Ertesi gün Paşa'dan gelen şaşalı hediyeleri Selvâ her ne kadar geri göndermek istediye de annesi Selvâ'ya bu hediyeleri kabul etmesini ve kullanabildiği yere kadar Paşa'nın bu ilgisini kullanmasını tembihler. Tam anlamıyla menfaati için kızını kullanmaya gönüllüdür. Birden Selvâ'nın annesinin gözünde Paşa çok önemli bir konuma yerleşir. Bu yaşananlardan sonra Paşa yine bir hediyeyle Selvâ'yı evinde ziyarete gelir. Selvâ'nın annesi bu ziyaret için çok heyecanlıdır ve iyi hazırlanmıştır. Paşa hala Selvâ'yı kızı gibi gördüğünden bahseder. Seniyye'ye aldığı radyonun aynısını Selvâ'ya da almıştır. Selvâ bu hediyeyi kabul etmek istemez; ancak Paşa itiraz kabul etmez. Paşa ayrıldıktan sonra Selvâ'nın annesi radyoyu kendi odasına monte ettirir.

Kısa bir süre sonra Seniyye kansızlıktan dolayı yataklara düşer ve çok inatçı bir hasta olur. Daima Selvâ'nın yanında olmasını ister. Selvâ, Seniyye'nin yanına gider. Onunla özel olarak ilgilenir. Yemeklerini yemesinde, ilaçlarını içmesinde yardımcı olur ve bu esnada Paşa tarafından rahatsız edici bir davranışla karşılaşmaz. Seniyye ve Paşa, Selvâ'nın bu hastalık sürecinde yanlarında kalmasını ister; fakat Selvâ bu konuda tereddütlüdür. Selvâ'nın annesi ise böyle bir fırsatı kaçırmak istemez ve Selvâ'nın gidip arkadaşının yanında kalması gerektiğine dair ikna edici konuşmalar yapar. Selvâ Seniyye'lerde geçirdiği bu zaman diliminde, Seniyye'nin çocuksu ve şımarık tavırlarına çoğu kez rastlar. Bir gün annesinin Paşa'dan para aldığını görür. Bunun üzerine eve döner ve o insanların kendisini paralarıyla satın alamayacağını söyler. Annesi parayı borç olarak aldığını ve daha sonra geri ödeyeceğini söyler. Eve gelen hacizden bahseder. Selvâ yine de sakinleşmez ve bir an önce annesinin bunaltıcı tavırlarından kurtulmak ister. Ani bir sinirle emin olmadığı ve sonradan çok pişman olacağı bir karar alır. Hamdi ile evleneceğini annesine söyleyiverir. Annesi de daha sonra pişman olsa bile kendisinden destek göremeyeceğini Selvâ'ya açıkça ifade eder.

Selvâ ani evlilik kararı sonrası biraz sakinleşir ve annesine fikrini danışır. Annesi ise Selvâ'nın hayatıyla ilgili kararları kendisinin alması gerektiğini söyler. Acele etmemesi noktasında da onu uyarır. Selvâ'nın da zaten Hamdi ile ilgili şüpheleri vardır.

Bu süreçte Selvâ'nın annesi rahatsızlanır ve acilen hastaneye yatması gerekir. Hastaneye yatma noktasında dahi zar zor ikna edilen kadının ameliyat olması gerekmektedir ama bütçeleri yoktur. Bu esnada Paşa hastaneye gelir ve tüm masrafları karşılar. Bir aile olduklarından ve böyle şeylerin lafının dahi olmayacağından bahseder. Selvâ'nın annesi ise bunu yalnızca borç olarak kabul edebileceğini söyler ve bu şekilde anlaşılır. Hamdi ise Paşa'nın bu ilgili tavırlarından rahatsızdır. Selvâ'ya karşı olan ilgisinin, başka türlü bir ilgi olduğunun bilincindedir. Selvâ ile bu konu hakkında girdiği tüm tartışmalardan mağlup ayrılmıştır. Ne zaman Selvâ'ya çıkışsa bir anda Selvâ üste çıkmakta ve Hamdi, Selvâ'yı kaybetme korkusuyla geri çekilmekte, kendini özür dilerken bulmaktadır.

Selvâ ise bu süreçte Hamdi'yi hem reddetmemekte hem de Paşa'nın kendisiyle ilgili niyetini anlamaya çalışmaktadır. Paşa kendisiyle ilgilenmekte; pahalı, güzel hediyeler almakta, boş vakitlerini mutlaka Selvâ ile geçirmekte ama asla ciddi bir adım atmamaktadır. Bu durum Selvâ'nın kafasını karıştırmaktadır. Selvâ Seniyye'nin düğününde Paşa ile olan bir muhabbet esnasında üstü kapalı bir şekilde Paşa'ya sevdiği birinin olup olmadığını sorar. Paşa'nın imalarının kendisine işaret ettiğini fark ettiğinde ise neden onunla evlenmediğini sorar. Paşa ise Selvâ'yı kırmamaya çalışarak artık yaşının evlilik için çok ilerlediğini, bu saatten sonra sevdiği biri olsa bile o kişinin yalnızca dostluğuna ve hoş sohbetine talip olabileceğini anlatır. Böylece Selvâ, Paşa ile bir geleceğinin olamayacağını bilincine varır.

Uzun zamandır ortalarda gözükmeyen Hamdi birden elinde yüklü bir miktarla Selvâ'nın karşısına çıkar ve Paşa'ya olan borçlarının bir kısmını ödeyebileceklerini, bunun için kendisinin bir süredir çok sıkı çalıştığını söyler. Selvâ'nın annesi Hamdi'nin bu yardımını kabul etmez. Borcun kendi borcu olduğunu ve kendisinin ödeyeceğini söyler. Hamdi bu tavra kırılrsa da elinden bir şey gelmez. Selvâ ise Hamdi'ye hayatının müjdesini verir ve bu paraya evlerini yenilerken ve düğünlerini yaparken ihtiyaç duyacaklarını, bu sebeple paranın Hamdi'de kalmasının daha doğru olduğunu söyler. Hamdi inanmasa da bu haberi coşkuyla karşılar ve Selvâ'ya asla mutsuz olmayacağını teminatını sözleriyle vermeye çalışır.

Paşa'nın Selvâ'ya yönelik tavırlarındaki tutarsızlık gözle görülebilecek kadar iyi tasvir edilmiştir. Paşa, Selvâ'yı Hamdi ile evlenmesi halinde destekleyeceğini,

Hamdi'nin maddi durumunun daha iyiye gitmesi için elinden geleni yapacağını söylemiştir. Kibar bir dille Selvâ ile kendisinin asla ciddi bir ilişkisinin olmayacağını altını çizmiştir. Ama tüm bu olanlara rağmen elini Selvâ'nın üzerinden çekmemiştir. Hastanede hediye ettiği elmas broşun üzerine eve döndüklerinde Selvâ'yı ziyarete geldiğinde Selvâ için yepyeni bir arabayı da beraberinde getirmiştir. Selvâ'nın çekinceli davranışlarına karşılık Selvâ'nın annesi bu hediyeyi reddetmeye tenezzül dahi etmemiştir. Tüm zaman dilimi ve yaşananlar dikkate alındığında aslında Selvâ'nın da hediyeyi kabul edene kadar yaşadığı ufak tereddütler dışında annesinden bir farkı yoktur.

Selvâ, Hamdi ile evlenme kararı almıştır ama Hamdi uzun zamandır ortalarda gözükmemektedir. Selvâ için sıkı çalıştığını ve para biriktirdiğini tahmin etmek ise güç değildir. Çünkü Selvâ'nın kendini kabul etmiş olmasını bir lütf olarak görmekte ve kendini ona adanmış bir haldedir. Öte yandan Selvâ bir süredir Paşa ve onun hediyeleriyle yaşadığı günlerin nasıl hızlı geçtiğinden bahseder. Paşa ile gittikleri yerlerden, yaptıklarından kendisine alınan hediyelerden ve en önemlisi bu durumdan son derece rahatsız olan ve asla tasvip etmeyen Ümmü Yunus ile aralarının açıldığından bahseder. Bu süreçte Selvâ ve Paşa hakkında nereden bakılırsa bakılsın haklı dedikodular etrafta yayılmıştır ve bu dedikodular Hamdi'nin kulağına kadar gitmiştir. Hamdi Selvâ ile konuşmaya gelir ve kulağına gelen dedikodular hakkında hesap sormak ister ama Selvâ her zaman olduğu gibi üste çıkar ve Hamdi'yi bastırır. Hamdi yine kendini özür dilerken bulur. Selvâ yine Paşa ile piknikten döndüğü bir gün, Ümmü Yunus'un hastaneye kaldırıldığı ve hayatını kaybettiği haberini alır. Kendisini yetiştiren bu kadının vefatı Selvâ'yı çok etkiler ve teselliyi yine Paşa'da bulmak ister.

1.3. (XLII-L.) Bölüm

Ümmü Yunus'un vefatıyla biten bir bölümün ardından Selvâ yaşadıklarını yeniden sayfalarla buluşturduğunda o artık evli bir kadındır. Aradan ne kadar zaman geçtiğinden bahsetmez; sadece yaşadıklarının onu bu noktaya ittiğinden ve bu yaşananların kendi tercihi olmadığını söyleyerek anlatmaya başlar.

Bir gün Hamdi Selvâ'nın yanına gelir, ona yine evlenme teklif eder. Selvâ bu teklifi kabul eder, hatta hemen evlenmelerinde dahi bir sakınca olmadığını söyler. Selvâ bu durumdan Paşa'ya bahsettiğinde Paşa Selvâ'nın doğru bir karar aldığını, Hamdi'nin iyi bir çocuk olduğunu ve Selvâ'ya her zaman yakın bir dost olarak kalacağını söyler. Selvâ ise bu tavır karşısında ne yapması gerektiğini bilemez.

Düğünle ilgili ayarlamaları Paşa yapar. Hamdi'nin giyimiyle bile birebir ilgilenir. Selvâ ise düğün ortamında dahi eşi olacak olan Hamdi'den bahsederken zavallı kelimesini kullanır. Damatlığın içinde damat gibi değil, garson gibi görüldüğünü düşündüğünden, ama yüzüne karşı çok yakışıklı olduğunu söylediğinden bahseder. Selvâ'nın annesi ise düğüne karşı çıkmamış, misafir gibi gelmiş ve aceleci tavırlarla nikahı görüp hızlıca oradan ayrılmıştır.

Selvâ, Hamdi ve Habeşistanlı hizmetçisi aynı evde kalmaktadır. Selvâ Hamdi'nin çok çalıştığından, kendisini el üstünde tuttuğundan, onu mutlu etmek için yaşadığından bahseder. Hizmetçi ise her gün "Hanımım akşama ne yemek yersiniz" gibi rutin sorular dışında konuşmayan biridir. Selvâ hizmetçinin bu tekdüzeliğinden bunaldığından bahseder. Hamdi sürekli işlerini yoluna koyacağını ve çok yakın zamanda Selvâ'ya yakışan bir eve taşınabilecekleri planlarını anlatarak Selvâ'ya mutluluk sözleri verir. Ancak Selvâ gün geçtikçe bunalmakta eski hallerinden eser kalmamaktadır. Daha sinirli ve sabırsız bir karaktere dönüşmekte, sürekli Paşa ile yaşadığı güzel anları hatırlamakta ve evlenmekle iyi yapıp yapmadığını sorgulamaktadır.

Seniyye ve Şerîf uzun bir balayına gitmişler ve hala dönmemişlerdir. Seniyye bulunduğu yerlerden Selvâ'ya mektup göndermektedir. Bir gün Selvâ evinden, yardımcısından, yaşadığı hayattan çok bunalmış ve kendini Paşa'nın evinde bulmuştur. Seniyye'den mektup olup olmadığı bahanesinin ardına sığınan Selvâ, Paşa ile karşılaşmış; Paşa da Selvâ'da bir gariplik olduğunu anlamıştır. Selvâ Paşa'ya duygusal sorunlarının anlatılan yakarışlarda bulunmuş ve aralarında yaşanmaması gereken bir yakınlaşma olmuştur. İşin garip tarafı Selvâ kocasını aldatmıştır ama buna dair hiçbir pişmanlığı yoktur. Hiçbir şey olmamış gibi hayatına devam etmiştir.

Günler geçerken Selvâ, Hamdi'de meydana gelen değişikliklerin farkına varmaktadır. Hamdi sürekli halsizdir, yorgundur ve öksürmektedir ama asla hasta olduğunu kabul etmemekte ve yakında düzeleceğini söylemektedir. Selvâ başlarda Hamdi'ye uyup bu durumları görmezden gelse de Hamdi'nin sakladığı kanlı bezleri gördükten sonra durumunun ciddiyetini anlar ve Paşa'dan yardım ister. Hamdi hastahaneye yatırılır ve masraflar Paşa tarafından karşılanır.

Hamdi'nin hastalığı dolayısı ile bir süre hastanede kalması gerekmektedir. Selvâ sık sık Hamdi'yi ziyaret eder. Selvâ artık evde habeşi yardımcıyla baş başa kalamayacak, her gün aynı soruları duymaya dayanamayacaktır. Böyle bir bunalım zamanında annesinin evine de dönmek istemeyince, Paşa Selvâ'yı Seniyye'nin misafiri olarak evlerine davet eder. Selvâ başta insanların yanlış şeyler düşünmelerine takılsa da hızlıca bu tavrından kurtulur ve teklifi kabul eder.

Selvâ, Paşa'nın yanında mutludur. Seniyye'nin evlenmeden önceki eski odasında lüks içinde yaşamaktadır. Hamdi'yi eskisi kadar sık ziyaret etmemektedir. Ettiğinde ise hastaneden çıkıp Selvâ'yı ne kadar rahat yaşatacağı ile ilgili planlarını uzun uzun dinlemektedir. Hamdi'nin Paşa ile görüşüp görüşmediği sorularına ise şaşırılmayacağı üzere yalan söyleyerek olumsuz cevap vermektedir. Selvâ annesiyle de sadece annesi paraya ihtiyaç duyduğunda görüşmektedir. Selvâ'nın tek sıkıntısı etraftaki insanların ve evdeki hizmetlilerin kötü bakışları ve kendisi hakkındaki konuşmalarıdır.

Selvâ ve Paşa bir gece Seniyye'nin eski odasının balkonunda oturmuş sohbet ederlerken Paşa aniden fenalaşır. Selvâ kolonya getirdiğinde Selvâ'nın kolları arasında son nefesini verir. Paşa'nın ölüm haberi yayılıp insanlar eve doluşmadan önce Dadı Şirin bir anda olaya el atar ve Selvâ'nın eşyalarını toplamaya başlar. Selvâ donmuş gibidir. Dadı Şirin Selvâ'yı olabilecek her türlü suçlamadan kurtarmak için hemen arka kapıda bekleyen arabaya bindirir ve annesinin evine yollar.

Selvâ, annesinin evine dönmüş ve döndüğünde hiçbir şeyin değişmediğini görmüştür. Uzun süre Paşa'nın ölümünü kabullenememiştir. Tüm bunların üzerine annesinin onun sözünü dinleyip zengin birisiyle evlenmediği için böyle heba olduğuna

dair sözlerine katlanmak zorundadır. Annesindenduyduklarına karşı tek düşündüğü ise; annesinin kendisine bunları söyleyebilecek durumda bir insan olmadığıdır.

Selvâ, Hamdi ile yaşadığı evi kapatmıştır ve Habeşli hizmetçiyi de annesinin evine getirmiştir. Habeşli hizmetçinin soruları ise hala değişmemiştir. Bu sırada Seniyye ve Şerîf acele ile eve dönmüşlerdir. Seniyye harap haldedir ve sürekli şiddetli ağlama nöbetleri geçirmektedir. Babasının vefat ettiği odayı açtırmamaktadır. Şerîf ise bir çocukla ilgilenir gibi Seniyye ile ilgilenmektedir.

Selvâ ara sıra Hamdi'yi ziyaret etmeye devam etmektedir ama durumunda düzelen bir şey yoktur. Aynı zamanda Seniyye'nin de yanında olmaya çalışmaktadır; fakat Selvâ Seniyye'nin sızlanışlarından ve sürekli aynı şeyleri tekrar etmesinden bunalmış bir haldedir. En azından Şerîf'in varlığının onu biraz rahatlattığından bahseder. Seniyye, Şerîf'in çok meşgul olduğunu, artık babası da gittiği için Şerîf ve Selvâ'dan başka kimsesinin kalmadığını söyleyerek, Selvâ'nın onlarla beraber kalmasını ister. Selvâ başta kabul etmek istemese de yeniden buraya yerleşir ve Paşa'nın vefat ettiği, Seniyye'nin eski odasında sık sık Paşa'yla olan anılarını yad eder. Bu şekilde yaşamaya devam ederken Selvâ, Seniyye ve Şerîf üçlü olarak vakit geçirmeye başlarlar. Selvâ zaman zaman onları yalnız bırakmaya çalıştığından, onlara iyi bir arkadaş olarak yaklaştığından ve elinden geldiğince Hamdi ile ilgilenmeye çalıştığından bahseder.

İlerleyen günlerde Seniyye'nin kansızlık hastalığı nükseder. Özellikle onun erken yattığı gecelerde, Selvâ ve Şerîf'in yemek masasında yahut bir şeyler içerken ettikleri uzun sohbetler artık adet haline gelir. Bu zamanlardan birinde Şerîf ve Selvâ arasında bir çekim oluşur. Selvâ kendini durdurarak ve bu durumun yanlış olduğunu söyleyerek ortamı terkeder. Bir süre Şerîf'ten uzak durur. Sonraki gün Şerîf'le karşılaştığında ise hiçbir şey olmamış gibi davranır ve beraber eğlenmeye çıkarlar. Selvâ konuşmasalarda hislerinin gözlerinden anlaşıldığını ve bu eğlence esnasındaki yakınlaşmalarından bahseder. Eve döndüklerinde vakit sabaha karşıdır. ve Matmazel, Seniyye'nin onları çok merak ettiğini söyler. Şerîf Seniyye'nin yanına giderken, Selvâ odasına geçer. Ertesi gün Şerîf, Selvâ'nın yanına uğrar ve Seniyye'ye söylediği yalanları Selvâ'ya anlatarak onu rahatlatmaya çalışır.

İlerleyen saatlerde Seniyye, Selvâ'yı yanına çağırır. Selvâ biraz endişelidir. Seniyye dışardaki insanların dedikodularının kendi kulağına geldiğini söyler. Selvâ daha kendini savunmaya yeltenemeden, Seniyye bunlara asla inanmadığını ve inanmayacağını söyler. Selvâ ise sanki bu dedikodular asılsızmış, çok büyük bir haksızlığa uğramış gibi gözyaşlarına boğulur ve annesinin evine dönmek ister ama Seniyye asla buna izin vermez.

Selvâ, Seniyye'nin eski odasında hayallere dalmış, kendini Paşa'nın kollarında hayal ederken birden kendini Şerîf'in kollarında bulur. Ardından Şerîf'in ilan-ı aşkını duyar ve bir anda Şerîf'in kollarından kaçarak acilen eve gitmesi gerektiğini Matmazel aracılığı ile Seniyye'ye haber verir.

Selvâ, annesinin evine döner veyaşadıklarını annesi ile paylaşır ama aldığı tepki erkekleri uğraşmadan elde edebileceği tavsiyesidir. Böyle bir anneye sahipken Selvâ'dan fazla bir şey beklememek yerinde bir karar olabilir belki de.

Selvâ bir süre kendini geri çeker ama sonrasında Şerîf'le artık annesinin evinde görüşmeye devam eder. Annesi bu konu hakkında bir yorumda bulunmaz. Selvâ'nın, Seniyye'ye ve Hamdi'ye olan ziyaretleri devam etmektedir. SelvâŞerîf'in tavırlarında Paşa'yı hatırlatan bir şeyler olduğunu ve ona çekildiğini anlatır. Bu süre zarfında Seniyye ne zaman Selvâ'ya şüpheyile yaklaşırsa Selvâ bir şekilde lafı değiştirir ve Seniyye'yi şüphelerinden uzaklaştırır. Selvâ artık Şerîf'e daha yakındır ve Paşa'ya anımsamaz olmuştur. Bir gün eve geldiğinde annesinin hastaneye kaldırıldığını öğrenir ve Şerîf ile birlikte hastaneye gider. Annesinin kısa bir süre önce vefat ettiğini öğrenen Selvâ eve dönemez ve Şerîf'le Seniyyelere gider. Seniyye, Selvâ'ya şefkatle kucak açar ve bu durum Selvâ'nın vicdan azabı duymasına sebep olur.

Şerîf, Selvâ'nın eski evini satar, borçları kapatır ve Selvâ'ya şehir merkezinde yeni ve güzel bir ev alır. Selvâ evinde yardımcıları ile birlikte yaşamaktadır. Fakat sürekli kendini sorgulama halindedir. Bu yaşadığım gerçek mutluluk mu? Bir başkasından çalınan mutluluk gerçek olabilir mi? gibi sorular sürekli kafasını kurcalamaktadır. Ama Şerîf'e olan aşkı tüm bu soruların ve vicdan azabının önüne geçmektedir. Selvâ'nın kendini ikna edişinde Şerîf'in sevgi sözcüklerinin de büyük payı vardır. Selvâ, Hamdi'yi unutmamıştır. Uzun aralıklarlada olsa aldığı hediyelerle onu

ziyarete gider. Hamdi ise Selvâ'nın giyimini fark eder ve nasıl bu hale geldiğini sorar. Selvâ her seferinde Hamdi'yi geçirir. Birgün yine böyle bir konuşma esnasında Selvâ Paşa'yı hararetli bir şekilde över ve Hamdi'yi öylece bırakır. Odadan çıktığında Hamdi'yi üzdüğü için pişmandır ama geri dönüp onu rahatlatacak bir şey yapmaz. Zamanla Şerîf sayesinde Hamdi, Selvâ'nın aklına gelmez olur ve hastaneden gelen aramaları bile üzümlere reddeder.

1.4. (LV-LXXI.) Bölüm

Selvâannesinin ölümünden aylar sonra yaşadıklarını anlatmaya devam eder. Aradan aylar geçtiğini, hayatta kaderin önüne kimsenin geçemeyeceğini söyleyerek ve yaptığı hatalardan dolayı pişmalık duyarak sözlerine başlar. Aylar öncesinden yaşadıklarını anlatmaya koyulur.

Gün geçtikçe Selvâ'nın Şerîf'le olan ilişkisi kuvvetlenir. İlişkileri kuvvetlendikçe Selvâ'nın talepleri de artar. Şerîf de bu durumdan şikayetçi değildir. Seniyye üçlü geçirdikleri zaman dilimlerinde şüphelerinde ne kadar haklı olduklarını anlar. Bir gün dansa gittikleri mekanda Selvâ ve Şerîf'in dansından sonra hiçbir şeyi umursamadan Selvâ'ya bağırma başlar. Buldukları ortamı dağıtır ve fenalaşır. Şerîf, Seniyye ile ilgilenirken Selvâ, bir taksi tutup evine döner.

Selvâ geceyi merak içinde yalnız geçirir. Ertesi gün Şerîf Selvâ'ya gelir ve Seniyye'nin çok üzgün oluşundan, onun gönlünü almaları gerektiğinden bahseder. Bu laflar Selvâ'nın sabrını taşıran son damlalardır. Şerîf için karısı değerlidir. Selvâ'nın hiçbir değeri yoktur. Bu düşüncelerle Selvâ, Şerîf'e rest çeker. Seniyye'yi boşamasını, aksi halde kendisini bırakmasını ister. Bu duruma daha fazla sabredemeyeceğini söyler. Bu konuşma birbirlerini suçladıkları bir tartışmaya dönüşür ve Şerîf evi terkeder.

Kendisiyle baş başa kalan Selvâ'yı Dadı Şirin ziyaret eder. Doğru yolda olmadığını, bir an önce bu yoldan kendini de Şerîf'i de kurtarması gerektiğini söyler. Dadı Şirin'in nasihatleri Selvâ'yı göz yaşlarına boğar. Kimsesizliği kendini çokça hissettirmekte, çocukluğunu özlemle hatırlamasına sebep olmaktadır.

Günler sonra Şerîf, Selvâ'nın evine gelir ve hiçbir şey olmamış gibi hayatlarına devam ederler. Selvâ iç hesaplaşmasını bitirmiştir ve Şerîf'in Seniyye'nin mal varlığından faydalandığını, dolayısı ile bir boşanma durumunda kendisinin de zor duruma düşeceğini farkına varmıştır. Bu noktada annesinin kızı olduğunu da ispat etmiştir.

Seniyye, tüm yaşananlardan sonra İskenderiyye'ye dönmüştür. Şerîf ise hafta içi Selvâ ile hafta sonları da Seniyye ile vakit geçirmekte, bu süreçte Seniyye'ye kendini affettirmeye çalışmaktadır. Bu döngü içinde Şerîf bakanlıktaki işini boşlamış, sonuç olarak işten çıkarılmıştır. Hem işinden kovulması hem de Seniyye'den eskisi kadar faydalanamaması Selvâ ile olan yaşantısının çöküş dönemini başlatmıştır.

Selvâ ve Şerîf merkezdeki evlerinden çıkıp daha küçük bir eve taşınmıştır. Şerîf kendini tamamen bırakmış, gün boyu bir şey kazanırım umuduyla kumar batağına saplanmıştır. Bu bataktan kurtulabileceğine de inanmamaktadır. Şerîf'in bu çöküşüne rağmen Selvâ'nın onun yanında kalışı ve ondan ümidini kesmeyişi Şerîf için tek tesellidir. Aynı zamanda Selvâ'nın bu tavrı okuyucu da şimdiye kadar takındığı tavırla ters düştüğü için şaşkınlık uyandırmaktadır.

Şerîf ümitsizliğin pençesinde, kumar masasından kalkıp eve geldiği bir gün geceyi yalnız geçirmek istediğini söyleyerek odasına çekilir. Gecenin ilerleyen saatlerinde Selvâ bir patlama sesiyle uyanır ve Şerîf'i odasında kanlar içinde intihar etmiş halde bulur. Şerîf'i o duruma sokanın kendisi olduğundan, kendisinin de Şerîf kadar cesur olmak ve bu azaptan kurtulmak istediğinden bahseder.

Selvâ artık o evde kalamaz ve eskiden Hamdi ile yaşadığı eve gider. Fakat orayı da başkası kiralamıştır. Hamdi'yi hastanede ziyarete gider ama onun da bir ay önce vefat ettiği haberini alır. Her şey üst üste gelmektedir. Selvâ artık kimsesizdir ve çok açtır. Birden Dadı Şirin'in bir evi olduğunu hatırlar ve uzun uğraşlar sonucu oraya gider. Dadı Şirin eve gelene kadar komşuda bekler.

Dadı Şirin Selvâ'yı bu halde karşısında görünce onu pek iyi karşılamaz. Olayın bu hale geleceğini en baştan bildiğini söyler. Yinede Selvâ'nın evde kalmasına sesini çıkarmaz ve ona yemek verir. Selvâ günlerce oturduğu yerde kendi başına düşüncelere

dalar ve kendinde başka bir yere geçecek güç dahi bulamaz. Günler sonra, Dadı Şirin onu aynı halde bulduğunda, Selvâ'ya tavsiyelerde bulunur; hayatına çeki düzen vermesini, bir şekilde çalışıp para kazanması gerektiğini söyler ve Selvâ'yı düşünmesi için yalnız bırakır. Selvâ bu konuşmayı bekliyormuş gibi kendince kararlar alır. Bir süre sonra Dadı Şirin yanına geldiğinde ve onu çalışacağı yerle tanışmaya götürdüğünde ise ona karşı çıkmaz.

Dadı Şirin Selvâ'yı karşı dairedaki terzi'ye götürür ve orada işe girmesini sağlar. Terzinin sahibi İnsaf hanım Selvâ'yı baş terzi Behiyye'ye emanet eder. Selvâ günlerini küçük küçük terzi odasında geçirmekte ve yavaş yavaş etrafındaki insanlarla kaynaşmaya çalışmaktadır. Aynı zamanda Dadı Şirin Selvâ'ya onu ziyaret ettikçe doğru yola dönmesi, Allah'tan af dilemesi konusunda nasihatler vermektedir. Selvâ bu nasihatler sonucu gerçekten tövbe etmiş, affedilmek için sürekli Rabbine yakarmıştır.

Selvâ, sessiz sakin bir hayat yaşarken bir gün iş yerinde fenalaşır. Yanında kendisine yardımcı olacak bir kızla eve gelir. Dadı Şirin geldiğinde Selvâ'da olan hallerden hamile olduğu sonucunu çıkarır. Selvâ bu durum karşısında çok büyük bir şok yaşar. Kendisi affedilmek için yakarıp geçmişi unutmaya çalışırken, Allah'ın ona bu çocuğu göndermesini anlayamaz ve karnına vurarak ondan kurtulmaya çalışır. Dadı Şirin'in engellemesi ve telkinleri sonucunda çocuğuyla hayata tutunur ve tüm hayatını ona adamaya karar verir. Ona çok iyi bir anne olacaktır.

Selvâ hamileliğini çalışarak geçirir. Etrafındaki genç kızlar bebeği için hediyeler alırlar. Dadı Şirin de elini Selvâ'nın üzerinden çekmez, ara ara gelip O'nu kontrol eder. Doğum günü geldiğinde Selvâ, yanında çalıştığı Behiyye ile birlikte hastaneye gider. Zorlu bir doğum geçirir. Uyandığında ise yanında doktoru ve Dadı Şirin'i görür. Çoğu kez bebeğinin nerede olduğunu sorar, cinsiyetini öğrenmek ister ama sürekli geçiştirici cevaplar alır. Başlarda bebeğin dinlenmesi gerektiği, bir süre sonra yanına getirileceği söylene de Selvâ merakını gideremez ve sorularında bir anne olarak haklıdır. Bu duruma bir son veren ise Dadı Şirin olur. Selvâ'ya çok zorlu bir doğum geçirdiğini, doktorların yalnızca kendisini kurtarabildiğini anlatır. Selvâ duyduklarıyla yıkılır. Hayatta kendisine ışık olacak tek varlığı da kaybettiğini düşünür. Dadı Şirin ise onu telkin eder ve muhakkak Allah'ın ona başka bir kapı açacağından söz eder. Fakat Selvâ o kadar yılgın durumdadır ki bu sözler onun için bir şey ifade etmez.

Selvâ boş gözlerle hayata bakar ve bir an önce evine dönmek ister. Doktorlar ise zorlu bir operasyon geçirdiğini ve bir süre daha müşahade altında kalması gerektiğini söylerler. Bir gün Selvâ ve Dadı Şirin, Selvâ'nın hasta odasında otururken Selvâ'nın doktoru kundaklı minik bir bebekle içeri girer. Selvâ bu kadar üzgünken doktorun böyle bir düşüncesizlikle yanına gelmesine anlam veremez. Bebeği odasından çıkarmasını ister ama doktor bebeğin annesinin hiç sütü olmadığını, bebeğin çok aç olduğunu söyler ve Selvâ'dan onu emzirmesini ister. Bir anda bebeği kucağında bulan Selvâ ne yapacağını bilemez ama emmek isteyen mininin büyümesine kapılır ve onu emzirir. Bebekle vakit geçirdikçe bebeğe bağlanan ve her defasında onunla daha uzun süre kalmak isteyen Selvâ, bebeğin annesinin kim olduğunu merak eder ve Dadı Şirin'e kendisiyle tanışıp, tanışamayacağını sorar. Dadı Şirin ise zamanı geldiğinde tanışacaklarını söyler.

Günler geçerken bir gün Dadı Şirin Selvâ'ya bu bebeğin bir süt anneye ve bakıcıya ihtiyacı olduğunu, eğer kabul ederse bebekle beraber yaşayabilmesi için aile ile görüşeceğini, beraber yaşayacağı ailenin çok iyi insanlar olduğunu ve bakıcı muamelesi görmeyeceğini söyler. Selvâ Dadı Şirin'e güvenerek teklifi kabul eder. Dadı Şirin, bebeğin annesiyle görüşüp onu ikna ettiğini haber verdiğinde birlikte Selvâ'nın hasta odasının olduğu koridorun sonundaki odaya giderler.

Selvâ önünde durduğu kapıyı aralar ve içeri girer. İçeri girdiğinde duyduğu ses kendisine çok tanıdık gelir ama bu duruma ihtimal vermez. Bebeğin annesi olarak karşılaştığı kişinin eski dostu ve ihanet ettiği arkadaşı olduğunu gördüğünde ne yapacağını bilemez. Seniyye de çok şaşkındır. Kucağındaki bebeğini Selvâ'dan korumak ister gibi bir hali vardır. Dadı Şirin, Seniyye'nin yanına gider, konuşmalarını hatırlatır ve ona telkinler verir. Seniyye'nin küçücük bir kabul işaretiyle Selvâ birden öne atılır ve gözyaşları içinde Seniyye'nin eline öpücükler kondurur.

Böylece bu iki eski dost, yeniden bir araya gelmiştir. Kitap kavuşma anından sonrasını okuyucunun hayal gücüne bırakmıştır.

2. ŞAHIS KADROSU

2.1. Selvâ

Selvâ kitabın ana karakteri, aynı zamanda anlatıcısıdır. Uygunsuz davranışları sebebiyle annesinden boşanan babasını küçük yaşta kaybetmiştir. Hayatına dedesinin himayesi altında, evin emektarları ile birlikte devam etmektedir. Babasını, babasının sütanesi aynı zamanda kendisinin bakıcısı Ümmü Yunus'un anlattığı kahramanlık hikâyelerinden öğrendiği kadar tanımakta ama tam olarak hatırlayamamaktadır. Annesi ise hatıralarında hiç yer etmemiştir. Himayesinde yaşadığı dedesi ise huysuz gelenekçi bir adamdır. Selvâ çocukluğunu bu insanların arasında ve yakın arkadaşları Seniyye, Hamdi ve Şerîf'le geçirmiştir.

Okuyucu olan biten tüm olayları Selvâ'nın gözünden görür. Onun düşüncelerine ve bakış açısına göre takip eder. Anlatımda Selvâ detaycıdır, tasvirli bir dil kullanır. İçinde bulunduğu ortamı, karşında konuşan insanı gerek dış görünüşüyle gerek tavırlarıyla okuyucunun gözünde adeta resmeder. Kendi dış görünüşünden ise bahsetmez. Ancak olaylar gelişirken karşı cinsin yoğun ilgisiyle karşılaşan Selvâ, okuyucuda çok güzel bir kız intibası uyandırır. Selvâ'nın ahlâki özelliklerine ve genel olarak tavrına bize aktardığı kadarıyla konuşmalarından vakıf olabiliyoruz. Onbir yaşındaki haliyle anlatmaya başladığı hikâyesinde ne derece gelişip değiştiğini, etrafındaki insanlarla olan ilişkileri ve konuşmaları sayesinde gözlemleyebiliyoruz.

Selvâ onbir yaşına kadar İskenderiyye'de dedesiyle beraber yaşamıştır. Dedesi o onbir yaşındayken vefat etmiştir. Günlerini dedesinden aldığı, kendi gözünde boğucu olan eğitimle ve evdeki emektarla ev işlerinde yardımcı olarak geçirmiştir. Ara sıra ziyaretine gittiği arkadaşı Seniyye'nin evi ise Selvâ için başka bir dünyadır. Varlıklı bir aileden gelen Seniyye'nin hizmetindeki insanlarla olan yaşamı ve onun babasıyla kurduğu ilişki hiç tatmadığı duygulardır.

Selvâ için hayatındaki dönüm noktası dedesini kaybedip, hiç tanımadığı annesiyle Kahire'de yaşamaya başladığı dönemdir. Onbir yaşına kadar aldığı eğitim ve ahlâki yargılar, annesinin modern tavırları ile yıkıma uğramış; annesiyle arasında bir bağ kurmaya çalışan Selvâ için karakterinde çatışmalı bir süreç başlatmıştır.

Gidişat içinde Selvâ'nın doğru olmadığına inandığı bir karar almadan önce muhakkak tereddüt yaşadığı, fakat ufak bir teşvikle alacağı kararın yönünün hemen değiştiği ve bir karar aldıktan sonra ya da bir şey yaptıktan sonra bundan pişman olmayan bir karakter olduğu görülmektedir. Daima kendini haklı çıkaracak sebepleri ve içinde ona yanlış yaptığına dair rahatsızlık veren hissiyatı telkinleri vardır.

2.2. Selvâ'nın Annesi

Annesi Selvâ'nın hayatına dedesinin vefatı ile mecbur kaldığı için dahil olmuştur. Hikâye akışı içinde Selvâ ile zorunda olduğu için kaldığına dair bir söyleme rastlamıyoruz ama tavırları aksini düşündürmüyor. Bir anne için fazla umursamaz ve çıkarıcı bir karakter.

Selvâ'nın annesi sürekli çalışan bir kadın olmasıyla övünüyor, daima servetinden ve mülklerinden bahsediyor. Fakat Selvâ bahsedilen mülklerin gölgesini bile görmediğini ifade ederek, kadının söylemlerinin gerçekçi olmadığını gösteriyor.

Bir anne olarak kızının iyi ve modern zamana uygun yetişmesini istediğini iddia eden kadın, kızını yatılı okula gönderiyor. Selvâ'nın yatılı okulda ki sıkıntıları ile lafta aşırı ilgili gözükse de fiiliyatta hiçbir şey yapmamaktadır. Selvâ'nın annesi anneliğinden oldukça memnundur ve kızı için elinden gelen her şeyi yaptığına inanmaktadır.

Gerçek şudur ki Selvâ annesiyle yaşamaya başladığı ilk beş yıllık dönemi çalkantılı ve bunalımlı olarak tanımlamaktadır. Selvâ'ya göre bu beş yıl, hepsi birbirinin aynısı gibi olan günlerden ibarettir. Annesi her zaman yorgundur, başı ağrıyordur, halsizdir ve muhakkak çok çalışıyordu. Yemek yerken bile karşılaşmaları zordur. Selvâ'nın gözüyle tanıdığımız annesi, genelde geç saatlere kadar uyur, dinlenir ve dinlenirken mutlaka sigarasını içer. Odasından sigara dumanı eksik olmaz.

Genç kız yetiştirmeye çalışan bir anneden farklı bir anne figürü görmekteyiz. Kızıyla olan ilişkisi zaman zaman korumacı bir hal olsa da genel olarak çıkar üzerine kuruludur. Bu ilişkiyi Selvâ'nın söylemlerinden net bir şekilde çıkarabiliyoruz. Seniyye'nin Selvâ'ya hediye ettiği elbiseyi çok açık olduğunu söyleyerek kızına

giydirmeyen anne, kısa zaman sonra Selvâ'dan izin almadan elbiseyi sahiplenmekte ve giymektedir. Yahut Seniyye'nin babası Paşa karakterinin Selvâ'ya hediye ettiği radyoyu kendi odasına monte ettirmektedir. Yine Selvâ'ya hediye edilen arabayı kendi arabasıymış gibi sahiplenmesi de çikara dayalı hallerine örnektir. Selvâ'nın başta kabul etmek istemediği, çekimsiz davrandığı bütün konularda annesi ona destek olmuş ve erkekleri kullanabildiği kadar kullanması gerektiğine dair nasihatlerini çok sık tekrarlamıştır.

Selvâ yaşı ilerledikçe annesinin işleri ve hayatı ile ilgili söylemlerine karşı şüphe duymaya başlamıştır. Yapboz'un tüm parçaları birleştirildiğinde, kitabın sonuna kadar kesin bir dille ifade edilmediği halde Selvâ'nın annesinin para kazanma yolunun doğru bir yol olmadığı anlaşılmaktadır. Böyle bir örnekle yaşayan Selvâ, küçüklüğünden bu yana yanında olan Ümmü Yunus'a rağmen doğru yolu bulamamış, kendine bir hayat kurmaya çalışırken yanlış adımlar atmış ve kaderin onu getirdiği noktada hikâyesini pişmanlıkla sonlandırmıştır.

2.3. Ümmü Yunus

Selvâ'nın babasının sütanesi olan Ümmü Yunus, Selvâ'nın hayatında anne rolünü üstlenen, dedesinin yanında onu büyüten emektar bakıcısıdır. Daima Selvâ'nın yanında olmuştur. Selvâ'nın dedesi vefat ettiğinde dahi onunla annesinin evine gelmiş ve orada da Selvâ'ya doğru yolu göstermekten, onu hayata hazırlamaktan ve yanlışlarını düzeltmekten geri durmamıştır.

Selvâ ve dedesiyle birlikte yaşarken, dedesinin herhangi bir kaba davranışında Selvâ'nın sevgisi ve korumacılığı ile karşılaşan Ümmü Yunus, Selvâ annesiyle yaşamaya başladıktan sonra Selvâ'nın buhranlarının tampon bölgesi haline gelmiştir. Annesi ve Selvâ'nın tartışmalarında arabulucu rolü üstlenmiştir. Selvâ'nın her üzüntüsünde ağlayabileceği bir omuz ve sevincini paylaştığı bir abla olmuştur. Selvâ sinirini herhangi bir şeye olan kızgınlığını Ümmü Yunus'tan çıkarmış buna rağmen yine onun kucağında sakinleşmiştir. Selvâ'nın bu gitgelli hallerine rağmen Ümmü Yunus,

her zaman onun yanında olmuş, Selvâ kendisini annesinin evinden kurtarıp düzgün bir evlilik hayatı yaşasın diye elinden geleni yapmıştır. Fakat Selvâ'nın mutlu günlerini göremeden vefat etmiştir.

2.4. Seniyye

Selvâ'nın bir festivalde karşılaşmış ve yakınlaştığı tek arkadaşıdır. Varlıklı bir ailenin tek kızıdır. Annesi yoktur; babası, dadıları ve hizmetlileri ile bir malikânede yaşamaktadır. Dışarıya pek fazla çıkmadığı için genelde Seniyye'nin dadısı Dadı Şirin Selvâ'yı arabayla almaya gelmekte ve Seniyye'ye götürmektedir. Selvâ için Seniyye'nin yaşadığı ev, etrafındaki insanlar, sahip olduğu oyuncaklar hepsi bambaşka bir dünyayı temsil etmektedir.

Anılarında Seniyye'nin babası Züheyrî Paşa ile ve annesiyle olan ilişkisi Selvâ'nın tatmadığı duyguları temsil etmekte, Selvâ'yı ister istemez kendi annesiyle kıyasa itmektedir. Bu kıyas sonucunda Selvâ kendini hep eski günlerini özler bir halde bulmaktadır.

Seniyye Selvâ'ya göre çok daha sevecen ve sevgisini gösterebilen bir çocuktur. Selvâ'ya sürekli hediyeler vererek, onu öperek ve hep yanında olmasını isteyerek sevgisini göstermektedir. Annesinin olmayışı ve varlıklı bir ailede büyümesinden dolayı nazlı bir yapıdadır ve bu hali Selvâ'nın gözünde gün geçtikçe şımarıklık ve çocukluk olarak görülmektedir. Yaşları büyüdükçe Seniyye'nin sevdiği adama karşı takındığı tavır bile Selvâ'yı rahatsız etmeye başlamıştır. Selvâ'nın kıskanç ve istediği bir şeyi elde ettiği takdirde geride kalanları umursamayan karakteri, yıllar sonra en yakın arkadaşına ihanet etmesine ve bu ihanetin vicdan azabından kolayca sıyrılabilmesini sağlamıştır.

Seniyye Selvâ'ya kıyasla sevgi doludur. İnsanlara güvenir. Sevdiği insanlardan kolay kolay vazgeçemez. En yakın arkadaşının ve eşinin ihanetini uzun süre fark edememesi, gerçekliğini kabullenememesi de bütün bu karakteristik özelliğinin bir göstergesidir.

2.5. Züheyrî Paşa

Seniyye'nin babası Züheyrî Paşa varlıklı bir ailenin başındadır. Hikâyede en başından beri bulunan Paşa'nın Selvâ'nın gözünde iki yönü vardır: İlki; onbir yaşında olduğu dönemlerde Paşa'nın ürkütücü tavrı; ikincisi ise onaltı yaşından sonraki dönemde serpilmiş Selvâ'ya karşı gösterdiği ilgisi.

Paşa otoriter, isteklerini muhakkak gerçekleştiren ve parasıyla her şeyi satın alabileceğine inanan bir karakterdir. Bu tavrı çiftliğinde yaşayan bir bebeği ve annesini satın alabileceğini söylediğinde açıkça görülmektedir.

Paşa'nın yaşı hakkında bir bilgi verilmemekle birlikte ileri yaşlarda olduğu Selvâ'nın yaşıtı olan Seniyye'nin babası olması hasebiyle dahi anlaşılmaktadır. Buna rağmen Selvâ'ya karşı ilgi duymakta ve ona yaklaşmak için ilk olarak baba şefkatini kullanmaktan çekinmemektedir. Selvâ'yı kendisini kızı gibi gördüğüne inandırdıktan kısa bir süre taciz etmiş ve bu yaptığına dair hiçbir utanç veya rahatsızlık duymamıştır. Aksine bu durumdan rahatsız olan Selvâ'yı hala çocuk gibi davranmakla suçlamıştır. Selvâ'yı Seniyye vasıtasıyla yakınında tutmaktan, Seniyye'nin adını kullanarak ona hediyeler almaktan geri durmamıştır. Paşa'nın hoş sohbeti, pahalı hediyeleri ve Selvâ'nın ilgi açlığı birleşmiş, sonuç olarak Selvâ kendini Paşa ile evlenmek ister halde bulmuştur. Seniyye'nin hiçbir şeyden haberi yoktur. Selvâ yaşadıklarından utanmamaktadır; çünkü arkasında erkekleri olabildiğince kullanması gerektiği nasihatini veren bir anne vardır. Ayrıca aradaki yaş farkının lafı bile edilmemektedir. Selvâ'nın evlilik ile ilgili imalarını, ilerleyen yaşını sebep göstererek reddeden Paşa, dost hayatına sıcak bakmaktadır. Bu durum ise Selvâ'yı çocukluk arkadaşı Hamdi'nin evlilik teklifine daha sıcak bakmaya itmiştir.

2.6. Hamdi

Selvâ'nın yakın arkadaşı Seniyye'nin sözlüsü Şerîf'in manevi kardeşidir. Ailesi olmayan Hamdi'nin bakımını Şerîf'in babası üstlenmiştir ve onu okutmuştur. Hamdi, Selvâ'nın dedesi henüz hayattayken İskenderiyye'de Seniyye vasıtasıyla Selvâ

ile tanışmıştır. Hamdi ince yapılı, çelimsiz bir vücuda sahiptir ve müziğe, müzik aletlerine karşı ilgisi vardır.

Yıllar sonra Hamdi yine Seniyye'nin evinde Selvâyla karşılaşır ve tabir-i caizse Selvâ'ya vurulur. Selvâ, Hamdi'nin hem sözlerinden hem de bakışlarından bu ilginin farkındadır. Herhangi bir erkeğin kendisine karşı ilgili olmasından asla rahatsızlık duymayacak kadar ilgiye açıtır. Zamanla etrafındaki erkeklerde göremediği samimiyeti ve ciddiyeti Hamdi'de bulan Selvâ bunca beğenmezliğine rağmen, annesiyle yaşadığı hayattan kurtulmak adına Hamdi ile evlenir.

Selvâ evlendikleri günden itibarenli kaldıkları süre boyunca Hamdi'nin kendine güvensiz duruşu, sürekli hasta gibi elinde mendille dolaşması, üzerine giydiği kıyafetleri dahi taşıyamaması noktasında tenkitlerde bulunur. Buna rağmen Hamdi ile evlenir. O dönemde de Seniyye Şerîfle evlenmiştir. Selvâ, Paşa'yla dost hayatı dışında bir ilişkisi olamayacağını anlamıştır ve Hamdi'yi kurtuluş olarak görmektedir. Zaten evlenene kadar Paşa ile olan garip görüşmelerine devam etmiştir. Evlendikten sonra da kendini bu evlilikte boğulur gibi hisseden Selvâ, soluğu Paşa'nın yanında almıştır. Selvâ yaptıklarından pişman olduğunu hiçbir zaman dile getirmemiş, istediği gibi yaşamaya devam etmiştir. Bu süreçte Hamdi sürekli daha çok para kazanmaya çalışmış, Selvâ'yı iyi yaşatacağına dair sözler vermiş ve bu hayallerle aslında tek başına yaşamıştır. Sonunda Hamdi hastalanmıştır. Bir hastane odasında, iyileşeceği günü beklerken karısının yaptıklarından habersiz bir şekilde vefat etmiştir.

2.7.Şerîf

Seniyye'nin ufak yaşlardan beri sözlüsüdür. Seniyye kendisine sarsılmaz bir aşkla bağlıdır; fakat Şerîf küçükken Seniyye'nin ilgisinden dolayı boğuluyormuş gibi hissetmektedir. Seneler sonra hikâyeye yeniden dâhil olduğunda ise yurt dışındaki eğitiminden dönmüştür. Seniyye'ye değer vermektedir ve her erkek gibi Selvâ'nın serpiildiğini gördüğünde değişimi karşısında şaşkınlığını gizleyememiştir.

Seniyye ile evlenen Şerîf, Paşa'nın ölümü sonrası Seniyye'ye destek olması için evlerinde kalan Selvâ'ya yönelik olmaması gereken duygular hissetmiş ve yasak bir

ilişkiye başlamıştır. Selvâ her zamanki gibi kendi istediği şeyi yaşarken ardında kalanları umursamamış, arkadaşına karşı duyduğu vicdan azabından dahi kolayca sıyrılmıştır. Uzun süre bu yasak ilişkiden şüphelenen ama en yakını olan iki insana durumu yakıştıramayan Seniyye her şeyi fark ettiğinde artık çok geçtir. Hayatta tutunduğu iki insandan bekleyebileceği en büyük ihaneti yaşamıştır.

Yasak ilişkinin ortaya çıkışıyla Şerîf'in hayatı ikiye bölünmüş, bakanlıkta ki işini uzun süre boşlamış ve sonunda işinden kovulmuştur. Gerçek yüzünü gören Seniyye'den de artık destek alamadığı için Şerîf'in çöküşü başlamıştır. Selvâ ile bir süre bu bunalıma dayanan ve kendini kumar masalarında kaybeden Şerîf, bir gece intihar ederek kendi sonunu getirmiştir.

2.8. Dadı Şirin

Seniyye'nin annesinin yerini alan dadısıdır. Hikâyenin büyük bir çoğunluğunda kızları sadece gözeten pasif bir rodedir. Dadı Şirin, Seniyye'nin yaşadığı ihanetin ardından Selvâ'ya Şerîf'ten ayrılması için nasihat vermeye gelir ve bu noktada Selvâ'nın yeni dayanağı olacağını bilemez. Şerîf'in intiharı sonrası sığınacak kimsesi kalmayan Selvâ, Dadı Şirin'e sığınır. Dadı Şirin Selvâ'nın yaptıklarını onaylamasa da ona kapısını açar ve yeni bir hayata başlamasına vesile olur.

Dadı Şirin Selvâ'yı öncelikle tövbe etmeye ve doğru yola davet eder. Aynı zamanda ekmeğini kazanması için Selvâ'ya iş bulur. Selvâ'nın zorlu geçen hamileliğinde, doğumunda ve hatta Selvâ bebeğini kaybettikten sonra Selvâ'yı hayatta tutmak ve ona yeni bir umut vermek için elinden gelen her şeyi yapar.

Hikâyenin sonunda iki eski dostu birbirine bağlayan bir bebek ve onların aralarında köprü olan Dadı Şirin vardır.

2.9. Diğerleri

Hikâye geniş bir karakter kadrosuna sahiptir. Selvâhikâyeyi günlük tutar gibi anlattığı için, hayatına giren çıkan ve etrafındakilerin hayatındaki insanlara kadar herkesten bahseder.

Onbir yaşına kadar dedesiyle beraber yaşayanSelvâ, bu süreçte dedesinden bahsederken onun satranç arkadaşı Tûhi Efendi'den bahsetmeyi es geçmemiştir. Ümmü Yunus dışında o dönemde Hacı Mesrûr adında evin bir emektarı daha vardır. Bu zât, daha ziyade evin ağır işleri ve bahçe işleri ile uğraşmaktadır.

O dönemde Selvâ Seniyye'ye gidip geldikçe Seniyye'nin özel dadısı Matmazel Şantel'le karşılaşmakta ve bu hanımın kendisinden hazzetmediğinin farkında olduğunu anlatmaktadır. Selvâ'nın gözünde çok otoriter olan bu bayan Seniyye'ye sıkı bir eğitim vermekte, sınırları asla geçmemekte, yaşadığı hayattan ve etrafındaki kimselerden memnun olmayan bir profil çizmektedir.

Selvâ'nın hayatına onbir yaşında dâhil olan annesiyle beraber şahıs kadrosunda mecburen farklı isimler yer alır. Bunların başını Selvâ'nın annesinin avukat olup işlerinde kendisine yardımcı olduğunu iddiaettiği Avukat Recâi çekmektedir. Selvâ'yı gördüğü ilk andan itibaren uygunsuz söz ve tavırlar sergileyen fütursuz bir adamdır. Daha sonra mesleğinin avukatlık olmadığı anlaşılacaktır.

Selvâ'nın Avukat Recâi vasıtası ile bir sinemada tanıştığı Doktor Fehim ise,Selvâ'ya ilgi duyanerkeklerden yalnızca bir tanesidir. Selvâ'ya ilk gördüğü anda vurulmuştur ve ondan kendisini yurt dışından dönene kadar beklemesini istemiştir. Bu süreçte Selvâ'ya mektuplarıyla eşlik etmiştir. Yinede Selvâ'nın hayatı beklediğinden farklı gelişmiştir ve mektupları yanıtızsız bırakarak bir süre sonra doktoru unutmuştur.

Selvâ, Hamdi ile evliliği sırasında onlarla yaşayan Habeşlihizmetçiden ve onu bunaltan rutin sorularından sıkça bahsetmiştir. Bunalmasına rağmen kadının çalışmasından ve hizmetinden memnundur. Bu yüzden uzun süre yanında kalmıştır.

Şerîf'in vefatı ile hayatına Dadı Şirin'in mütevazı evinde devam eden Selvâ, çalışmaya başladığında yeni bir çevre edinmiştir. Bir terzinin yanında çırak olarak

çalışmaya başlayan Selvâ, terzi dükkanının sahibi İnsaf hanım ve baş terzi Behiyye'den hoş anılarla bahsetmiştir. Etrafında çalışan birkaç genç kızlazamanla kaynaştığını söyleyerek hepsine tek tek değinmemiştir.

Son olarak bebeğinin hayatına katılmasını bekleyen Selvâ, hayata tutunması için ona umut ve ışık olacak, kendisine hayatının kalanını adayacağı bebeğini kaybetmiştir. Bunun üzerine Dadı Şirin vasıtası ile eski dostu ve ihanet ettiği arkadaşı Seniyyenin bebeğinesütannelik yapmıştır. Dadı Şirin'in dediği gibi Allah hayatta kalması için ona yeni bir umut yollamıştır.

3. ZAMAN

Zaman her türlü yaşantı ve eylemi içine alan çok geniş bir kavramdır.⁴³ Gerçek hayatta insanoğlu kendini bu kavrama göre programlar ve bu kavram doğrultusunda yaşamını sürdürür. Hikâye, roman vb. eserlerde yazarlar kendi zihinlerinde yeni bir dünya kurarlar ve bu dünya o an için yazılırken yazar için, okunurken ise okuyucu için gerçek bir dünya gibi kabul edilir. Yazar bu dünyayı kendi kurduğu için zaten her şeyden haberdardır fakat okuyucu bu dünyaya girdiği andan itibaren belli olguları öğrenmek istemektedir. İçine girdiği bu dünyanın nasıl bir zamanda olduğu en büyük merak konularından biridir.

Anlatmaya bağlı edebî metinler için birçok farklı zaman diliminden bahsedilebilir. Öncelikle eserin kaleme alındığı gerçek bir tarih vardır. Anlatının ise kendi dinamiği içinde muhakkak bir zaman dilimi söz konusudur. Aynı zamanda anlatının her bir okuyucuyla karşılaştığı ve her okuyucu ile beraber tekrar tekrar yaşandığı zaman dilimleri mevcuttur.⁴⁴

Üzerinde çalıştığımız bu eserin ise Mahmûd Teymûr tarafından 1944 yılında kaleme alındığı bilinmektedir. O dönemden bu döneme sayısını bilmediğimiz insan tarafından bu dünya yeniden yaşanmıştır. Fakat eser kendi içinde bize belli bir tarih

⁴³Mehmet Narlı, Romanda Zaman ve Mekân Kavramları, *Sosyal Bilimler Dergisi*, Balıkesir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, s. 92.

⁴⁴a.g.m., s. 92.

vermez. Yalnızca eser içinde bulunan karakterlerden ve kitabın yazılış senesinden yola çıkılarak, Mısır Edebiyatı'nın yeniden uyanış senelerinde yaşandığını varsayabiliriz. Eserde açıkça geleneksel kadın ve modern dünyaya ayak uydurmaya çalışan kadınların çatışmalarını ve psikolojilerini gözlemleyebiliyoruz.

Eser kendi içinde belli bir zaman ritmiyle devam etmektedir.Çünkü başkarakterimiz Selvâ, bir günlükle anılarını paylaşır gibi hayat hikâyesini okuyucuyla paylaşmaktadır. Hikâyesini anlatmaya onbir yaşında başladığını, “On yaşımdan öncesini hatırlamıyorum” sözlerinden ve bir zaman atlayışı sonrası sarfettiği, annesiyle karşılaştığı zaman diliminden bu yana beş yıl geçtiğini ve artık onaltı yaşında olduğunu söylediği satırlardan çıkarabiliriz. Zaten bunun haricinde hikâyenin devamında kesin bir zaman diliminden bahsedilmemektedir.

Bir metin anlatımında zaman kavramı kronolik sıra takip edilerek yapılabileceği gibi, ileriye veya geriye dönük anlatımlar da yapılabilir. Bu tamamen anlatıcının anlattığı metindeki zaman kavramını kafasında nereye oturttuğuna ve nasıl bir zaman işleyeceğinin hâkimiyetine tamamen sahip olması ile alakalıdır.⁴⁵

Başkarakter Selvâhikâyesini anlatırken daha çok günler geçti, aylar geçti diyerek yuvarlak ifadeler kullanır ve geriye dönük bir anlatım yapmayı tercih eder.

4. MEKÂN

Bir anlatı sanatında okuyucunun merakını en çok cezbeden şeylerden biri de mekândır. Okuyucunun okuduğu metnin dünyasını hayal edebilmesi için ona bir çerçeve çizilmelidir. Bu çerçeveyi çizecek kişi anlatıcıdır ve bu çerçeveyi kimin gözünden çizeceği tamamen onun karar vereceği bir meseledir.

Okuyucunun unutmaması gereken en önemli şey ise; anlatıcının çizdiği çerçevedeki mekân gerçek hayatta olsun ya da olmasın o anlatı içinde kurmaca bir mekandır ve gerçek hayattaki kimliğinden soyutlanmıştır.⁴⁶

⁴⁵Mehmet Narlı, a.g.m, s.93.

⁴⁶a.g.m., s.100.

Anlatı içindeki mekân, orada kurulmuş dünyadaki karakterler için gerçektir ve o karakterler kendi şahsiyetlerini bu mekânlarda bulmuşlardır. Yani içinde buldukları zamanın vemekânın olduğu gibi yaşadıkları mekânın da üzerlerinde yadsınamaz bir etkisi vardır. Karakterlerin içinde buldukları bu zaman ve mekân dilimleri olayları anlayış ve yorumlayış biçimlerine kadar etki edip yaşanan olaylara yön verir.⁴⁷

Okuyucunun bu mekânın içine girebilmesi için ise belli anlatımlara ihtiyacı vardır. Bu anlatımın derinliği tamamen yazarın kendi tercihidir. Hikâyeyi okuyucuyla kimin gözünden tanıstırıyorrsa okuyucu o karakterin algısına göre bir dünyaya girer.⁴⁸

Mahmûd Teymûr bu eser içinde temel ikamet noktaları olarak Mısır'ın İskenderiyye ve Kahire şehirlerini kullanmıştır; fakat bu mekânlarda yaşanan zamana değinmediği gibi mekânların tasvirine de girmemiştir. Başkarakter Selvâtasvirli bir anlatım tercih etmiş, yaşadığı ve içinde bulunduğu ortamları kendisine hissettirdiği duygular seviyesine incek derecede detaylı anlatımlarla okuyucuya sunmuştur.

Dedesiyile yaşadığı bahçeli evin mütevazılığından, annesiyle yaşadığı evin sıkıcı havasından ve arkadaşı Seniyye'nin şaşalı malikânesinin kendisine yeni bir dünyaya girmiş gibi hissettirdiğinden ayrıntılı bir şekilde bahsetmiştir. Hamdi'nin şehir merkezine çok uzak bir mevkide olan bakıma muhtaç evinin halinden, evlenmeden önce bu evde Selvâ için nasıl değişiklikler yaptırdığına kadar anlatmıştır. Selvâ, Paşa'nın çiftliğinden, kendi kaldığı odadaki ayrıntılardan ve Şerîf'le yaşadığı eve kadar içine girdiği her ortamı ayrıntılı tasvirlerle okuyucuya resmetmiştir.

Hikâyenin akışında dikkat edilmesi gereken bir nokta da şudur: Selvâ'nın karakteri tam oturmadan önce içinde bulunduğu her ortam ruh haline etki etmektedir. Girdiği ortamın şaşasıyla kendisini yeni dünyalarda hayal eder halde bulurken, evine döndüğünde ise yalnızlığıyla baş başa bulur. Fakat hayatındaki önemli gelişmeler ve kaybettiği insanların ardından biraz daha olgunlaşarak macerasının sonlarında birçok mekân değişikliği yapmasına rağmen, eskisi gibi mekânların etkisinde kalmamış ve süslü anlatımlar yapmamıştır. Daha çok kendi iç yolculuğuna adapte olmuştur.

⁴⁷Mehmet Narlı, a.g.m.,s. 98-102.

⁴⁸a.g.m., s. 102.

SONUÇ

Bu çalışmada Mısır Edebiyatı'nın en önemli hikâyecilerinden biri olan Mahmûd Teymûr'un hayatı ve edebî kişiliği hakkında bilgilere değinilmiş, Mısır Edebiyatı'ndaki yeri ve bu edebiyata katkılarından bahsedilmiştir. Eserleri hakkında kısa bilgiler verildikten sonra kendisinin uzun soluklu eserlerinden biri olan "Selvâ fî Mehebbi'r-Rîh" adlı romanı üzerinde bir inceleme yapılmıştır.

71 bölümden oluşan eser; giriş, gelişme ve sonuç bölümleri doğrultusunda kısaca bilgi verilerek ve üsluba değinilerek yorumlamaya çalışılmıştır. Olay örgüsü incelendikten sonra kalabalık bir şahıs kadrosuna sahip eserdeki başkarakterler ağırlıklı olmak üzere, hikâyenin gidişatına göre ele alınmıştır. Yazarın tercih ettiği zaman ve mekân konusunda etraflı bir açıklama yapılarak incelemesonlandırılmıştır.

İncelediğimiz bu eser 1944 yılında kaleme alındığı bilinmektedir ve tamamıyla yazı dili kullanılarak telif edilmiştir. Yazar eseri başkarakterin anlatımıyla, genç bir kızın günlüğünü halka açışı gibi okuyucuyla buluşturmuştur. Anlatımında psikolojik tahlillere yer vermiş ve geniş tasvirlerle anlatımı zenginleştirmiş, Selvâ için kurduğu bu dünyayı okuyucunun gözünde adeta resmetmiştir.

Psikolojik bir eser olan bu romanda okuyucu daha duygusal bir anlatım bekleyebilir fakat eser Selvâ'nın bakış açısıyla anlatılırken Selvâ'nın olaylara yaklaşımı daima gerçekçi bir bakış açısı sunmuştur. Annesiyle çatışmaları, özel hayatında arkadaşı, sevgilisi yahut eşi her kimle olursa olsun yaşanan olaylartamamen Selvâ'nın bakış açısıyla geniş betimlemelerle aktarılmıştır. Fakat bu yaşananların Selvâ'da nasıl bir hissiyat uyandırdığı okuyucuya yansıtılmamıştır. Ağırlıklı olarak Selvâ'nın yaşadıkları karşısında hangi yollara saptığı ve bu yolların sonunda kendini hangi noktalarda bulduğu dikkat çekmiştir.

Sonuç olarak eserde Mısır'ın yeniden uyanışı sonrası yeni bir kimliğe bürünme çabasındaki modern kadınla, gelenekselin etkisindeki kadının fikir çatışmalarına diyaloglar aracılığı ile yer verilmiş; burjuva tabakasıyla alt tabakanın birbiriyle ilişkisi

işlenmiş, bu esnada da yeni neslin bu kafa karışıklığı içerisinde yetişmelerinin hayatlarına nasıl etki ettiği gösterilmiştir.

Yazarın toplumsal yaşam içindeki yaralardan bazılarına değinmeye çalıştığı bu eseri doğru anlayabilmiş ve doğru aktarabilmiş olmayı, bu alandaki çalışmalara bir örnek teşkil edebilmeyi umuyoruz.

KAYNAKÇA

ALLÂM Mehdî, *el-Mecma 'iyyûn fî Hamsîne Âmen*, Kâhire: Mecma'u'l-Lugati'l-'Arabî, 1986.

ALLEN Roger, "Edebiyat Tarihi ve Arap Romanı" , çev. Yrd.Doç.Dr. Faruk Çiftçi, *KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, s. 6 (2005), ss. 129-150.

AYTAÇ Bedrettin, "MahmûdTeymûr", *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi (İSAM) C. 27, 2009.

AYYILDIZ Erol, *Mahmûd Teymûr ve Mısır Hikâyeciliğindeki Yeri*, Bursa: Fatih Yayınevi, t.y.

, *Mahmûd Teymûr'un Hikâyelerinde Psikolojik Tereddütler*, Bursa: Fatih Yayınevi, t.y.

, *Mahmûd Teymûr'un Hikâyelerinde Sürükleyicilik Unsuru ve Sürprizli Sonlar*, Bursa: Fatih Yayınevi, t.y.

DAYF Şevki, *el-Edebü'l-'Arabî el-Mu'asır fî Mısır*, Kâhire: Dârü'l-Ma'ârif, 2005.

EMEKLİ İlknur, "Mahmûd Teymûr'un Nidâu'l-Mechûl Adlı Romanı Üzerine Bir İnceleme", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (1): ss. 297-314.

ER Rahmi, *Modern Mısır Romanı (1914-1944)*, bsm.y., Ankara: 1997.

, "Roman", *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: TDV İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 2008, C. 35.

HABBÂZ Biyâr, *Mahmûd Teymûr ve 'Alemü'r-Rivâye fî Mısır*, Beyrût: Dârü'l-Meşrik, 1994.

KETTÂNİ Abdürrahîm, BAĞDÂD Abdülazîz, *el-Müfid fi Terâcim: eş-Şu'ara ve'l-Üdeba ve'l-'Ulema ve'l-Fukahâ*, Dârü'l-Beydâ: Dârü's-Sekâfe, 2000.

LANDAU JACOB M., *Modern Arap Edebiyatı Tarihi (20.yüzyıl)*, çev. Bedrettin Aytaç,
Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002.

NARLI Mehmet, "Romanda Zaman ve Mekan Kavramları", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 5, S. 7 (2002), ss. 91-106.

EN-NEDVÎ Muhammed Hüseyin Hân, *Mahmûd Teymûr: Hayatühü ve Edebühü*,
Beyrât: ed-Dâru'l-Mâlikiyye, 2015.

TEYMÛR Mahmûd, *Selvâ fî Mehebbi'r-Rîh*, 1944.

, *Şifâ'ür-Rûh*, Kâhire: Dâru'l-Küttâbi'l-'Arabî, 1951.

YILMAZ Nurullah, "Mahmûd Teymûr-Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri",
Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, s.25 (1999), ss. 205-213.

ÖZGEÇMİŞ

Adı, Soyadı	Fatmanur	ŞENGÜL	
Doğum Yeri ve Yılı	Osmangazi	20/07/1994	
Bildiği Yabancı Diller	Arapça	Korece	
ve Düzeyi	İyi	İyi	
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı	Kurum Adı	
Lise	2007	2011	Bursa İpekçilik Anadolu İmam Hatip Lisesi
Lisans	2011	2016	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Yüksek Lisans	2016	2019	Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans	2017	2018	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Çalıştığı Kurum (lar)	Başlama - Ayrılma Yılı	Çalışılan Kurumun Adı	
1.	2016	2019	Bursa Gülçiçek Hatun Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar			
Katıldığı Proje ve Toplantılar			
Yayımlar:			
Diğer:			
İletişim (e-posta):	sengulfnur@gmail.com		
Tarih/...../2019		
İmza	Fatmanur ŞENGÜL 		
Adı Soyadı			

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Fatmanur ŞENGÜL
Tez Adı	Mahmûd Teymûr'un "Selvâ fî Mehebbi'r- Rîh " Adlı Romanı Üzerine Bir İnceleme
Enstitü	Sosyal Bilimler
Anabilim Dalı	Temel İslam Bilimleri
Tez Türü	Yüksek Lisans
Tez Danışman(lar)ı	Doç. Dr. Hüseyin GÜNDAY
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) İzni Kısıtlama	☐ Patent Kısıt (2 yıl) ☐ Genel Kısıt (6 ay) ☒ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum.

Hazırlamış olduğum tezimin belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih : //2019

İmza :

